

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

KINDEROPVANG DE LINGE

Inhoudsopgave

INLEIDING

Hoofdstuk 1: HET BIEDEN VAN EMOTIONELE VEILIGHEID

Hoofdstuk 2: HET STIMULEREN VAN PERSOONLIJKE COMPETENTIE

Hoofdstuk 3: HET STIMULEREN VAN SOCIALE COMPETENTIE

Hoofdstuk 4: HET OVERDRAGEN VAN NORMEN EN WAARDEN

BIJLAGEN:

BIJLAGE 1: UITWERKING VAN DE OPVANG PER LOCATIE

BIJLAGE 2: BEROEPSKRACHTEN IN RELATIE TOT HET AANTAL KINDEREN

BIJLAGE 3: GEZONDHEID EN VEILIGHEID VAN KINDEREN

BIJLAGE 4: HOE GAAN WIJ OM MET WENNEN

BIJLAGE 5: KINDVOLGSYSTEEM

BIJLAGE 6: MELDCODE

BIJLAGE 7: INCIDENTEEL EN STRUCTUREEL AFNEMEN VAN EEN EXTRA DAGDEEL

BIJLAGE 8: GEDRAGSREGELS VOOR OUDERS EN KINDEREN

BIJLAGE 9: UITGANGSPUNTEN OVER BUITENSPEL

BIJLAGE 10: HOE ZIET HET DAGPROGRAMMA ER UIT OP HET DAGVERBLIJF VAN 0-4 JAAR.

BIJLAGE 11: HOE IS DE ACHTERWACHT GEREGLD

BIJLAGE 12: TOEPASSING VAN HET VIEROGEN PRINCIPE

BIJLAGE 13: OUDERRECHT - ADVIESRECHT VAN DE OUDERCOMMISSIE

BIJLAGE 14: INZET VAN ANDERE VOLWASSENEN ZOALS STAGIAIRES, VRIJWILLIGERS,
ONDERWIJSASSISTENTEN, OUDERCOMMISSIELEDEN

BIJLAGE 15: HOE VOLGEN WIJ DE ONTWIKKELING VAN ELK KIND MET KIJK

INLEIDING

Dit is het pedagogisch beleidsplan van kinderopvang De Linge. In dit beleidsplan zijn de meest recente ontwikkelingen meegenomen die van invloed zijn op onze kinderopvang. Het betreft hier de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in de gemeente Lingewaard die met ingang van 1 januari 2017 van kracht wordt. Anticiperend op deze beleidswijziging heeft De Linge in 2016 stapsgewijs de peuterspeelzaalgroepen van 2-4 jaar onder de Wet Kinderopvang gebracht. Wat betreft inhoud, werkwijze en huisvesting brengt dit geen veranderingen met zich mee. De term peuterspeelzaal hebben wij vervangen met de term peutergroep om het educatieve karakter en aanbod voor de 2-4 jarigen aan te duiden. Met ingang van 1 januari 2017 voldoet de leidster-kind ratio op alle peutergroepen aan de in de kinderopvang gehanteerde wettelijke normen. Ook wordt met ingang van 1 januari 2017 op alle locaties Voor en Vroegschoolse Educatie aangeboden.

Het aanbod op de peutergroepen is ook toegankelijk voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. In samenspraak met de gemeente en de overige kinderopvangorganisaties in de gemeente Lingewaard neemt de gemeente het kinderopvangtoeslag deel voor haar rekening waardoor deze ouders een inkomensafhankelijke bijdrage voor een plaats op de peutergroep betalen. Deze kinderen nemen 2 dagdelen van 6 uur af.

De inhoud van dit beleidsplan is in overeenstemming met het kindbeeld en de pedagogische uitgangspunten zoals omschreven in het strategisch beleidsplan van De Linge en het pedagogisch beleidsplan van het peuterspeelzaalwerk. Ons beleid is erop gericht om ons vol ambitie te ontwikkelen naar een High Performance Organisatie. Uitgangspunten bij de ontwikkeling van onze professionele houding zijn: 'high trust', 'high support' en 'high expectations'. Wij creëren in ons team een open leercultuur, waarin we met elkaar in gesprek zijn over de inhoud van ons werk, leren van fouten maken, veranderingen aanmoedigen, en betere prestaties realiseren. Onze medewerkers zijn verschillend, vullen elkaar aan en kunnen goed samenwerken. Ze zijn flexibel en betrokken en dragen continu bij aan het vernieuwen en verbeteren van het onderwijs en de kinderopvang.

Het pedagogisch beleid biedt Kinderopvang De Linge een kader voor het pedagogisch handelen van de medewerkers en het inrichten van de pedagogische ruimte. Dit beleidsplan is geen vaststaand gegeven, maar blijft zich in de loop der tijd verder ontwikkelen. Dit kan zijn naar aanleiding van nieuwe pedagogische inzichten, wijzigingen in wetgeving, signalen vanuit de branche, uitbreiding of wijzigingen in het aanbod die van invloed zijn op het pedagogisch beleid, interne evaluaties aan de hand van de plan-do-check-act cyclus. Ook de groeiende inhoudelijke samenwerking in de doorgaande lijn tussen kinderopvang en primair onderwijs op een Integraal kind Centrum zal waar nodig aanleiding zijn om dit pedagogisch beleidsplan aan te passen.

De kernwaarden van het pedagogisch klimaat op de kinderopvang van 0-4 jaar van De Linge zijn: veiligheid, respect en betrokkenheid.

Een kind dat zich veilig voelt kan zich optimaal ontwikkelen. In een veilig pedagogisch klimaat ervaart het kind respect en vertrouwen (vgl. Korczak), krijgt het kind ruimte om zelf te onderzoeken en te experimenteren, en wordt het in staat gesteld zelf oplossingen te zoeken voor problemen en bij conflicten (vgl. Gordon). Een kind communiceert op veel verschillende manieren. De pedagogisch medewerker probeert de verschillende "talen" van het kind te verstaan en zelf zo veelzijdig mogelijk met het kind te communiceren. Zij biedt mogelijkheden en materialen aan waarmee kinderen hun talenten verder kunnen ontwikkelen (vgl. Reggio Emilia).

Op alle groepen van 0-4 jaar werkt De Linge met het landelijk erkende programma voor Voor- en Vroegschoolse educatie: Startblokken. Naast de zorgtaken, begeleiden en stimuleren de pedagogisch medewerksters ook het leren en de ontwikkeling. Dat doen ze door goed naar kinderen te kijken en aansluitend boeiende en uitdagende (spel)activiteiten aan te bieden. Zo krijgen de kinderen wat ze nodig hebben. Met deze pedagogisch-didactische kwaliteiten maken zij het verschil! Dit geldt zeker voor kinderen met ontwikkelingsachterstanden. Het ontwikkelingsgericht aanbod komt ten goede aan alle kinderen die een voorschoolse voorziening van De Linge bezoeken en niet alleen de doelgroepkinderen volgens de criteria van de gemeente Lingewaard.

De pedagogisch medewerkers volgen en stimuleren de ontwikkeling van elk kind aan de hand van het ontwikkelingsvolgsysteem KIIJK. De bevindingen hiervan worden regelmatig besproken met ouders. Zie bijlage 15 voor de werkwijze en de inhoud van dit systeem. Specifieke behoeften van het kind worden onderkend, indien nodig in samenspraak met een wijkverpleegkundige, logopedist of ambulant begeleider van MEE/Integrale Vroeghulp. Deze externe deskundigen zijn op afroep aanwezig op alle locaties van De Linge. Als een kind door middel van een warme overdracht wordt overgedragen naar de basisschool kan soms een beroep worden gedaan op de intern begeleider van de school waarvoor de ouders van het kind zich hebben aangemeld.

Voor alle VVE kinderen wordt gewerkt met individuele handelingsplannen en doelstellingen. Handelingsplannen worden uitgewerkt tot op activiteitsniveau. Specifieke zorgbehoeften van het kind worden door het team signaleerd en onderkend binnen het eerste jaar dat het kind aanwezig is. Indien nodig, wordt het kind in samenspraak met ouders en deskundigen naar een voorziening toegeleid die aansluit bij deze behoefte.

In het Opleidingsplan Kinderopvang 2017 staat in duidelijke en observeerbare termen beschreven hoe de pedagogisch medewerkers worden opgeleid en toegerust voor hun taken van signaleren en doorverwijzen en op welke wijze zij daarbij ondersteund worden. (zie hiervoor het plan.

Op de locaties van De Linge waar zowel dagopvang als peutergroepen worden aangeboden maken alle kinderen vanaf hun 2^e jaar gebruik van de voorschoolse educatie die op de peutergroep of peuteropvanggroep wordt geboden.

In dit beleid zijn de pedagogische doelen van Riksen-Walraven beschreven in de volgende hoofdstukken:

1. Het bieden van emotionele veiligheid
2. Het stimuleren van persoonlijke competentie
3. Het stimuleren van sociale competentie
4. Het overdragen van normen en waarden

In de bijlagen zijn de onderwerpen toegevoegd die betrekking hebben op o.a. hoe de opvang per locatie is vormgegeven, hoe de achterwacht en het vierogenprincipe is geregeld, hoe de beroepskracht-kindratio wordt toegepast, enz.

1. HET BIEDEN VAN EMOTIONELE VEILIGHEID

We vinden het belangrijk dat kinderen op onze locaties veiligheid en geborgenheid ervaren en zich prettig en op hun gemak voelen. Vanuit dit gevoel van veiligheid gaan ze op onderzoek uit, maken ze contact en ontwikkelen ze zich. Het zelfvertrouwen groeit naarmate de kinderen succeservaringen opdoen.

Om zich geborgen te voelen, moet een kind merken dat hij geaccepteerd wordt, dat we hem en zijn behoeften kennen, dat we hierop inspelen en dat hij op ons kan terugvallen. Daarnaast moet een kind structuur en duidelijkheid ervaren, weten waar hij aan toe is. Hiervoor plaatsen we kinderen in een eigen stamgroep. Het is belangrijk dat kinderen het gevoel hebben onderdeel uit te maken van een groep, ergens bij te horen. Dit kan door andere kinderen te leren kennen, door met elkaar vertrouwd te raken, door relaties met elkaar aan te gaan.

De stamgroep als eigen vertrouwde omgeving

De kinderen worden opgevangen in de eigen stamgroep. Elke groep heeft een eigen naam zodat ouders en kind duidelijk is in welke groep hun kind is geplaatst. Deze stamgroep dient als veilige basis waarin kinderen ervaren dat dit hun 'eigen' groep is met gezamenlijke groepsmomenten als starten van de dag, eten/drinken, slapen, samen zingen en spelletjes doen. De groep dient als uitvalsbasis bij het ontdekken van de rest van de locatie.

Een kind behoort tot een stamgroep met vaste begeleiding. Per kind worden maximaal 3 pm-ers ingezet in de leiding op de groep.

Vakanties van vaste groepsleiding worden zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Onbekende invalkrachten worden zo min mogelijk ingeroosterd.

Naast de groepsleiding van de stamgroep, leert het kind ook andere groepsleiding en andere kinderen op de locatie kennen en raakt hiermee vertrouwd. Kinderen worden soms betrokken bij activiteiten van een andere stamgroep.

De pedagogisch medewerkers van het dagverblijf en de peutergroep stemmen hun pedagogische werkwijze op elkaar af. Hierdoor ontstaat één pedagogisch klimaat voor alle kinderen van 0-4 jaar die bij De Linge de opvang en/of peutergroep bezoeken.

Ten aanzien van de begeleiding van elk kind en de communicatie daarover met de ouders/verzorgers, wijzen we in de stamgroep één pedagogisch medewerkster aan als 'mentor' van het kind. Zij is verantwoordelijk voor de overdracht van gegevens binnen de doorgaande lijn 0-4 jaar. Zij kent haar mentorkind en de ouders. Zij weet en zorgt ervoor dat de emotionele veiligheid gewaarborgd blijft wanneer dit kind de stamgroep voor andere activiteiten verlaat. We vinden het belangrijk dat elk nieuw kind en zijn/haar ouders de stamgroep als vertrouwd en 'eigen' ervaren.

Net zo belangrijk vinden wij het opbouwen van een vertrouwensband met de leiding op de stamgroep. Op welke wijze wij hier tijdens de wenperiode aandacht aan schenken staat beschreven in bijlage 4. Hoe wij omgaan met incidentele opvang of met extra dagdelen staat omschreven in bijlage 7.

Het kan voorkomen dat de beroepskrachten worden ondersteund door stagiaires en/of vrijwilligers die altijd boventallig aanwezig zijn en niet mee tellen in de leidster-kind ratio op de groep. Deze inzet is conform beleid dat De Linge hanteert en is na te lezen in het stagebeleid, versie juni 2013 en het vrijwilligersbeleid, versie aug. 2017.

Stagiaires van 18 jaar en ouder en vrijwilligers op de aangrenzende peutergroep kunnen ingezet worden binnen het 4-ogen principe. Zie hiervoor bijlage 12.

De wijze waarop andere volwassenen in de kinderopvang worden ingezet staat omschreven in bijlage 14.

Voor een goede verdeling van de beroepskracht-kind ratio hanteren we de rekentool zoals die te vinden is op de site van de Rijksoverheid en beschreven in bijlage 2.

We vinden het belangrijk dat kinderen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelen.

Hoewel kinderen op de locatie in groepen worden opgevangen, vinden we aandacht voor het individuele kind heel belangrijk. Elk kind is anders. We respecteren en accepteren de eigenheid van kinderen. We nemen kinderen serieus en stimuleren de eigen inbreng van de kinderen. We

benaderen de kinderen op positieve wijze. Daar waar de 'eigenheid' van een kind anderen schade berokkent of belemmert, wordt deze begrensd.

We realiseren dit op de volgende wijze:

- Elk kind is van harte welkom op de locatie, we vinden het fijn als het er is en laten dit merken. *We verwelkomen elk kind bij binnenkomst. Op de locatie wordt gewerkt met foto's van de kinderen.*

- We nodigen kinderen uit om hun verhaal te doen, we zijn geïnteresseerd in wat het kind bezighoudt. Om hiervoor gelegenheid te bieden, proberen we gedurende de dag voldoende rustmomenten in te bouwen.

Als het kind ons iets vertelt, kijken we het kind aan (op ooghoogte van het kind). Als we het verhaal niet goed begrijpen, vragen we door.

- We zijn er op attent dat we alle kinderen zien en horen.
- Op de kinderopvang van De Linge vinden regelmatig kind besprekingen plaats. In het kader van de doorgaande lijn, en de deelname van kinderen vanaf 2 jaar aan het educatieve aanbod in peutergroep, nemen hieraan zowel pedagogisch medewerkers van dagverblijf als peutergroep deel.

- We houden rekening met verschillen in karakter en temperament.

Een teruggetrokken kind wordt weliswaar gestimuleerd om zich te uiten, maar dit gebeurt niet geforceerd. Een druk kind wordt afgeremd, maar niet volledig ingeperkt.

- Verzorgmomenten (fles geven, luier verschonen, naar bed brengen, uit bed halen, aankleden etc) zijn bij uitstek momenten waarop we individueel contact hebben met een kind. Deze mogelijkheden buiten we uit.
- Verzorgmomenten zijn daarnaast momenten waarop we bewust de woordenschat ontwikkeling stimuleren door wat we doen te benoemen en ook met woorden te reageren op de lichaamstaal van het kind.

Tijdens het verschonen bijvoorbeeld knuffelen we, lachen we, praten we met het kind, zingen we een liedje etc. Waar mogelijk nodigen we kinderen uit om te helpen bij klusjes zoals was opvouwen of een klein boodschapje doen.

- We geven veel positieve aandacht en waardering. We benoemen dat het kind iets goed doet of bepaalde dingen goed kan.
- We treden de kinderen met warmte tegemoet. Lichamelijk contact speelt een belangrijke rol bij activiteiten als knuffelen, stoeien, verzorgen.
- Emoties van kinderen mogen er zijn. Dit geldt niet alleen voor gevoelens zoals blijdschap, vriendschap en trots, maar ook voor verwarring, verlegenheid, boosheid, verdriet of teleurstelling. Kinderen mogen best even boos zijn en dat uiten door te schreeuwen, huilen of heel boos kijken. Dit mag, zolang je er een ander geen pijn mee doet of overlast bezorgd. We benoemen gevoelens, leren een kind dingen waarmee het zit onder woorden te brengen.
- Bij de aankleding van de ruimte wordt gebruik gemaakt van dingen die voor kinderen (en ouders) herkenbaar zijn of die kinderen hebben gemaakt. In de ruimte hangen of staan (knutsel-)werkjes van de kinderen. We laten kinderen iets meebrengen van thuis, bv. muziek in de eigen taal of foto's en voorwerpen uit het land van herkomst.

We vinden het belangrijk in te spelen op behoeften van kinderen

Wil een kind zich bij ons prettig voelen, dan moeten we zijn behoeften kennen en hierop inspelen. Om dit maatwerk te kunnen realiseren, moeten we het kind goed begrijpen.

De behoefte van elk kind is van invloed op de manier waarop we met hen omgaan, op ons aanbod en op de manier waarop we de groep 'aansturen'. We stimuleren de eigen inbreng van het kind en daar waar nodig, bieden we hulp, bescherming en steun, aangepast aan de behoefte van het kind.

We realiseren dit op de volgende wijze:

- We kijken en luisteren goed naar wat een kind ons te vertellen heeft, zowel verbaal als non-verbaal. Dit kijken en luisteren doen we eigenlijk de hele dag door, het is de basis van ons handelen.

Een tweejarig kind dat telkens ruzie maakt met andere kinderen wil misschien graag met andere kinderen spelen, maar weet niet goed hoe hij dit moet aanpakken. We kunnen het hierbij helpen. Wanneer een baby huilt, proberen we erachter te komen wat hij nodig heeft: eten, rust, slaap, een schone luier, aandacht?

- We zijn gericht op de belevingswereld van kinderen. We hebben oog voor zaken die voor het kind belangrijk zijn.

We benoemen veranderingen, zoals dat het kind naar de kapper is geweest, nieuwe schoenen aanheeft etc.

- Op moeilijke momenten zijn we vlak bij de kinderen. We nemen hier de tijd voor.

Als het nodig is houden we een kind vast: bijvoorbeeld bij het uitzwaaien, bij het inslapen of als het troost nodig heeft.

- Situaties waarvan we voorzien dat deze voor het kind té spannend zijn, vangen we op. Als dit nodig is, nemen we het kind in bescherming tegen zichzelf. Zoals bijvoorbeeld in de volgende situatie:

R. is bezig met een puzzel die eigenlijk te moeilijk voor hem is. Hij wil deze persé zelf afmaken. De leidster mag hem niet helpen, vindt hij. De leidster ziet dat R. steeds bozer wordt omdat het niet lukt. Desondanks kan hij niet besluiten om ermee te stoppen. Ze stelt R. voor om een andere keer verder te gaan met de puzzel en nu samen met haar een boekje uit te zoeken om voor te lezen.

- Baby's bieden we nabijheid en regelmatig oogcontact.

We zorgen ervoor dat zij ons telkens kunnen zien of horen.

- We bieden kinderen hulp die aangepast is aan de behoefte van het kind.

Bij een tweejarig kind maken we bijvoorbeeld de knopen van de jas dicht. Een wat ouder kind stimuleren we om dit zelf te doen.

- We proberen op vragen en behoeften van kinderen in te gaan.

Wanneer J. en M. nog niet naar binnen willen als de rest van hun stamgroep naar binnengaat na het buitenspelen, mogen zij met een andere stamgroep nog wat langer buitenspelen.

- Regelmatig worden kinderen betrokken bij de keuze voor een gezamenlijke activiteit. We stimuleren kinderen mee te doen met een activiteit. Maar we vinden het prima als een kind zich een keer wil terugtrekken en in z'n eentje wilt spelen.

Er zijn plekjes om je terug te trekken, bv. een huisje of box waaronder kinderen kunnen wegkruipen en hun eigen spel kunnen spelen.

- Vaak kunnen kinderen zelf kiezen wat ze willen doen, in welke ruimte en met welke kinderen. Indien nodig begeleiden we kinderen bij het maken van keuzes.

Bijvoorbeeld door ze te laten kiezen uit een beperkt aantal verschillende soorten spel of materiaal.

- We kunnen niet altijd ingaan op de keuze van een kind. In deze gevallen proberen we uit te leggen waarom dit niet kan. Als het mogelijk is, bieden we een tussenoplossing of alternatief. *Aan S. die 'echt niet meer hoeft te slapen' wordt voorgesteld dan even te rusten op de bank. K. die geen melk lust, hoeft geen hele beker melk op te drinken, maar wordt gevraagd om dan maar een klein slokje te proberen.*

We vinden het belangrijk dat een kind ritme en structuur ervaart

Naast een gevoel van geborgenheid, hebben kinderen behoefte aan structuur en duidelijkheid. Dit biedt houvast, voorspelbaarheid en het weten waar ze aan toe zijn. In deze zin is duidelijkheid heel belangrijk voor het gevoel van veiligheid van kinderen. Wij realiseren dit op de volgende wijze.

- Het hanteren van een voor het kind herkenbare dagindeling. Veel dagelijkse activiteiten kennen een min of meer vaste opbouw, een soort patroon. Zoals rondom het kringetje, eten, slapen. *Eerst samen opruimen, dan handen wassen, aan tafel zitten, liedjes zingen ("Smakelijk eten, smakelijk drinken" etc.) en dan boterhammen eten.*
- Bij speciale gebeurtenissen maken we gebruik van rituelen. We vieren bepaalde gebeurtenissen, zoals verjaardagen, of het afscheid van een kind, op een speciale manier.

Het jarige kind mag bijvoorbeeld op een speciale stoel zitten. Deze speciale manier hoort uitsluitend bij een bepaalde gebeurtenis en komt hierbij telkens terug. Dit zijn rituelen van een stamgroep of kinderdagverblijf. Rituelen kunnen voor kinderen heel belangrijk zijn. Vaak ontstaan rituelen mede door de inbreng van de kinderen.

We passen de structuur die we bieden aan:

- aan de behoefte van het kind
- aan de behoefte van de groep
- aan de situatie

We vinden het belangrijk dat een kind weet welke regels en afspraken er gelden.

Dit is belangrijk voor een gevoel van houvast, het weten waar de grenzen liggen.

We doen dit op de volgende manier:

- We houden de regels zoveel mogelijk beperkt, zodat een kind de regels kan blijven overzien en zodat hij voldoende ruimte houdt om te experimenteren en ontdekken. We stemmen de regels binnen het dagverblijf en peutergroep onderling zo goed mogelijk op elkaar af. Hierbij vinden we het belangrijk één pedagogische lijn te hanteren. Uiteraard gelden voor de jongere kinderen

andere regels dan voor de oudere. We geven zelf het goede voorbeeld en we herhalen regelmatig de regels.

- We proberen de regels consequent te hanteren, maar zijn flexibel indien de situatie het toelaat. Uitzonderingen worden als zodanig benoemd.

Een kind dat we aanspreken op grensoverschrijdend gedrag, kijken we aan en spreken we rustig aan. Het ongewenste gedrag wordt benoemd en uitgelegd waarom dit ongewenst is. Indien mogelijk bieden we het kind liever een alternatief, dan dat we het gedrag verbieden. Bij een kind dat moeite heeft zich aan een afspraak te houden, benoemen en 'belonen' we positief gedrag van een kind. Een kind dat zich herhaalde malen bewust niet aan een belangrijke afspraak houdt, halen we kort uit de situatie. We zetten het bijvoorbeeld even op een stoeltje. Daarna bespreken we het gebeurde met het kind. We zorgen ervoor dat we het weer 'goed maken'.

- We vinden het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van de belangrijkste regels die voor kinderen gelden.

Soms wordt met ouders afgesproken wie het kind aanspreekt op zijn gedrag als ook de ouder aanwezig is.

De regels en afspraken hebben vrijwel allemaal te maken met:

- fysieke veiligheid en hygiëne,
- respect voor zichzelf, voor elkaar en voor de omgeving,
- het aanleren van de gebruikelijke omgangsvormen,
- het handhaven van rust en een plezierige sfeer in de groep.

Regels worden geregeld in het team geëvalueerd, waarbij nieuwe inzichten of een verandering in ruimte, materialen of groepssamenstelling kunnen aanpassing van regels nodig maken. Soms is een vraag van een ouder aanleiding om bepaalde regels tegen het licht te houden. In onze regels proberen we rekening te houden met waarden van ouders.

We vinden het belangrijk dat juist de ruimte voor een kind veilig en overzichtelijk is.

Een overzichtelijke, duidelijk ingedeelde ruimte draagt bij aan het gevoel van veiligheid van een kind. Uitgangspunten die hiervoor binnen onze kinderopvang De Linge worden gehanteerd:

- We houden ons aan de richtlijnen op het gebied van veiligheid en hygiëne.
- Het kind slaapt telkens in hetzelfde 'eigen' bedje.
- Het kind heeft een vaste plaats voor zijn jasje, voor kleding en voor zijn knuffel.
- De ruimtes zijn overzichtelijk ingericht, met herkenbare speelhoeken. Spelmateriaal hebben een vaste plaats.
- Door de ruimte regelmatig op te ruimen, houden we de ruimte overzichtelijk.
- Elke stamgroepsruimte heeft een eigen naam

We vinden een goed contact met ouders belangrijk

In het belang van een goede begeleiding en een gedeelde verantwoordelijkheid investeren we in een goed contact met ouders. Ouders moeten zich welkom en gehoord voelen op onze locaties.

We realiseren dit op de volgende wijze:

- We heten bij binnenkomst niet alleen de kinderen, maar ook de ouders welkom.
- Gevoelens van ouders nemen we serieus.

Een ouder die ongerust is, wordt uitgenodigd op afgesproken momenten even te bellen om te horen hoe het gaat.

- We vinden het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van hoe het op de locatie toegaat en hoe de dag voor het kind verlopen is.
- We zijn eerlijk naar ouders, ook over minder leuke gebeurtenissen waarbij het kind betrokken is.
- Van ouders horen we graag eventuele bijzonderheden over het kind waar we op de locatie rekening mee kunnen houden.

Toepassing van het vier-ogen principe:

De houder organiseert de opvang op zodanige wijze, dat de beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Hoe we dit per locatie hebben geregeld is te lezen in bijlage 12.

2. HET STIMULEREN VAN PERSOONLIJKE COMPETENTIE

Elk kind heeft een eigen karakter, eigen mogelijkheden. Ieder kind ontwikkelt zich in een eigen tempo, op een eigen manier. Ieder kind heeft de 'drang' om zich te ontwikkelen. Wanneer een kind ergens aandacht voor heeft, leert het spelenderwijs en met veel plezier. Dit betekent voor ons dat wij goed moeten kijken naar de leefwereld van een kind, waar het behoefte aan heeft, waar het mee bezig is, en welke betekenis dit voor het kind heeft. Het initiatief van kinderen, de keuzes die zij maken, vinden wij erg belangrijk. Wij proberen hier waar mogelijk op in te spelen.

Een behoefte van kinderen is niet persé een letterlijk uitgesproken behoefte (mogen we kleien?), maar is bij jonge kinderen vaak een inschatting van groepsleiding: groepsleiding kan besluiten met een groep kinderen die druk is en binnen hun energie niet kwijt kan, extra naar buiten te gaan, of naar een andere plek waar kinderen kunnen rennen en schreeuwen, zoals een hal of bso-stoeiruimte.

Om kinderen de kans te geven al hun mogelijkheden te ontplooien, hebben wij een breed aanbod. We stimuleren de kinderen hiervan gebruik te maken. Hieronder beschrijven we hoe we het bieden van uitdaging realiseren.

We vinden het belangrijk dat een kind wordt uitgedaagd en gestimuleerd om de eigen mogelijkheden te leren kennen en zich breed te ontwikkelen

De rol van de pedagogisch medewerksters

Elke pedagogisch medewerkster heeft een heel belangrijke rol als het gaat om het stimuleren en uitdagen van kinderen. Zij 'stuurt' hierin door o.a. het aanbieden van materialen, inrichting van de ruimte en het aanbieden van activiteiten, aansluitend bij de leeftijdsindeling van de stamgroep.

Samendoen en samenspelen is leuk en ondersteunt de ontwikkeling. Kinderen kijken naar elkaar, leren van- en met elkaar, doen elkaar na, stimuleren elkaar. Dit geldt voor alle bezigheden. Ook voor 'vrij spelen' en voor aangeboden activiteiten. Uit zichzelf zien we kinderen vaak in kleine groepjes spelen. Ook de activiteiten richten we op groepen: op de stamgroep, op alle kinderen van het dagverblijf die aan de activiteit mee willen doen of op een groepje kinderen van een bepaalde leeftijd of ontwikkelingsniveau. We sluiten aan bij de ontwikkeling, ideeën, interesse en leefwereld van het kind. Hierdoor stimuleren we een gevoel van betrokkenheid bij waar de kinderen mee bezig zijn. Betrokkenheid is voorwaarde voor leren en ontwikkeling.

Kinderen beleven soms veel meer aan materialen dan waar het in eerste instantie voor bedoeld is. Om te kunnen zien wat het materiaal voor een kind betekent, krijgen kinderen in principe de ruimte om op hun eigen manier aan de gang te gaan. Op deze manier geven we kinderen een actieve rol. Groepsleiding kijkt en geeft indien nodig een nieuwe impuls aan het spel of bezigheid. Uitgangspunt hierbij is de vraag of je als groepsleiding iets kunt toevoegen aan het spel of aan ontdekkingen die een kind doet, en zo ja, wat je wilt toevoegen. Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op het principe van de zone van naaste ontwikkeling (vgl. Vygotski).

- Door zelf mee te spelen kun je het spel een andere wending geven/verbreden.
- Door zelf met materialen aan de gang te gaan en te praten over wat we doen.
- Door bijvoorbeeld het aanbieden van materiaal kun je kinderen stimuleren een bepaald element verder uit te diepen.
- Door vragen te stellen over het materiaal, zoals "Hoe ziet het eruit?" en "Wat kun je ermee doen?"
- Door het kind uit te dagen iets nieuws te proberen of het op een andere manier te doen ("Als je het nu eens zo probeert, wat gebeurt er dan...?. Als we dit er nu eens bij pakken...")
- Door de ervaringen of capaciteiten van een kind te benoemen ("Dat voelt lekker zacht!" Of: "Hè wat gebeurt er nu? De auto rolt naar beneden!") en de pogingen van het kind aan te moedigen ("Wat kun jij dat goed!") stimuleren we het kind om zijn ervaringen uit te breiden en nieuwe dingen te blijven proberen.
- Door informatie of uitleg te geven: beknopt en duidelijk en afgestemd op het niveau en de activiteit van het kind / de kinderen.

Als kinderen niet uit zichzelf gaan spelen zal de pedagogisch medewerker een kind of een groepje kinderen uitlokken om met iets te gaan spelen. Dit kan bijvoorbeeld door zelf iets te gaan doen en de kinderen hierbij te betrekken.

- Kinderen hoeven niet de hele dag intensief te spelen. Een kind dat moe is, zin heeft om uit te rusten of even alleen maar naar de andere kinderen wil kijken, krijgt daartoe de gelegenheid.
- Een kind dat zich in het spel niet ontwikkelt, stimuleren we deze ontwikkeling door zelf mee te spelen en/of andere kinderen te betrekken bij de activiteit.

Bv.: een kind dat alleen met autootjes wilt spelen, en dat hierin blijft hangen, geen ontwikkeling in het spel laat zien, proberen we te bewegen dit spel samen met anderen te spelen of om te spelen dat het kind zelf een auto is die heel hard rijdt.

- Soms biedt groepsleiding gericht een activiteit aan. Bijvoorbeeld om nieuw materiaal te introduceren, de sfeer te doorbreken, omdat het onderdeel van een structuur (elke maandag samen zingen en dansen). Ook hierbij proberen we in te spelen op de interesse en behoeften van de kinderen.
- Op de dagopvang worden thema's afgestemd met de peutergroep en indien aanwezig de basisschool. Hierdoor wordt de doorgaande lijn versterkt.
- We stimuleren kinderen deel te nemen aan verschillende soorten activiteiten. Sommige kinderen hebben het nodig om hierbij even letterlijk bij de hand genomen te worden.
- We proberen de activiteiten van kinderen niet abrupt te onderbreken. Als het spel van een kind onderbroken moet worden omdat er bijna een andere activiteit wordt gestart, bereiden we het kind daarop voor:

"We gaan zo meteen aan tafel liedjes zingen, je kan dus nog even spelen, maar dan gaan we opruimen".

- Door baby's in de box, een wipstoeltje, aan tafel, op de grond etc. neer te zetten/leggen bepaalt groepsleiding de uitdaging die baby's ervaren. De leiding is er op attent dat baby's niet ongemerkt te lang zitten (aan tafel of in een maxi-cosi), maar dat ze voldoende gelegenheid hebben om hun eigen mogelijkheden en die van hun directe omgeving te verkennen.

Bij (bijzondere) werkzaamheden, bijvoorbeeld bij een gezamenlijke afsluiting van een thema, het vieren van Sinterklaas en Kerstfeest, het feestelijk afsluiten van het schooljaar, kan de groepsleiding ondersteund worden door onderwijsassistenten, oudercommissieleden of vrijwilligers. Deze ondersteuning is boventallig en telt niet mee in de leidster-kind ratio op de groep. Ouders worden hierover geïnformeerd in de nieuwsbrief van het kinderdagverblijf/ IKC.

Materialen en activiteiten

We letten er op dat de materialen en activiteiten die we aanbieden aangepast zijn aan het niveau en de leefwereld van de kinderen die we opvangen en betrekking hebben op de verschillende ontwikkelingsgebieden: de lichamelijke -, verstandelijke -, taal -, creatieve -, emotionele - en sociale ontwikkeling.

De ontwikkelingsgebieden zijn in de praktijk nauw met elkaar verbonden. Een scheiding hierin maken is per definitie kunstmatig. Om toch een indruk te geven van de materialen die we gebruiken en de activiteiten die we met de kinderen doen, volgen hieronder een aantal voorbeelden, ingedeeld per ontwikkelingsgebied. De emotionele - en sociale ontwikkeling worden hier niet expliciet toegelicht. Deze komen uitgebreid aan bod in afzonderlijke hoofdstukken (bieden van veiligheid en stimuleren van sociale competentie).

Voorbeelden van materialen en activiteiten die de lichamelijke ontwikkeling stimuleren:

Een baby op een mat leggen, een baby stimuleren om te rollen, een speelgoedje net buiten bereik van een baby leggen die al bijna kan kruipen, een kind op een plek neerzetten waar het zich kan optrekken, 'klap eens in de handjes', bal over-rollen of overgooien, dansen, bewegingsspelletjes, voetballen, activity-centre, stapelbakjes, allerlei materialen die verschillend aanvoelen of die rammelen (plastic huishoudmateriaal is hiervoor heel geschikt), duwkar, poppenwagen, klimhuis, glijbaan, loopauto, ballenbak, dozen om in te klimmen of in te kruipen, grote blokken, kleien, op grote vellen vingerverven, tekenen met dikke potloden, stiften, kralen rijgen, scharen, insteekmozaïek, duplo, nopper, play-mobiel, stoepkrijten, rennen, knippen, fietsen, springen, zandbak, schommel, zwembadje etc.

Voorbeelden van materialen en activiteiten die de verstandelijke ontwikkeling stimuleren: boekjes die aansluiten bij hetgeen de kinderen mee bezig zijn, uitleggen van verbanden en gebeurtenissen (*J.is verdrietig, want hij was gevallen en deed zich pijn, de straat is nat want het geeft geregend*), weegschaal, memory, lotto, leeg blik met verschillende kwasten, opdrachten zoals: "kun jij mij dat kleine kopje geven?", "Wat ligt er onder de kast?", "Kun je mij de rode kwast geven?", "Welk van de twee is het grootste, zwaarste?" etc., kinderen laten voelen aan één of meer voorwerpen onder een doek. Ingaan op vragen van kinderen.

Fantasie- en rollenspel is belangrijk voor de verstandelijke ontwikkeling. Materialen die we hiervoor gebruiken zijn bijvoorbeeld verkleedkleden, handtassen, kleden en lakens om bijvoorbeeld een 'tent' te maken, poppen, garage met auto's, speeldieren, winkelspullen, telefoons, kist met poetsspulletjes, sleutelbos. We gebruiken hiervoor zo 'echt' mogelijke materialen. Deze materialen zijn herkenbaar, spreken kinderen aan en ondersteunt ze bij het inleven in het rollenspel. Soms

kiezen we bewust soms voor echte en soms voor namaakmaterialen als deze veiliger zijn dan de variant uit het echte leven (voorbeeld strijkijzer).

Voorbeelden van materialen en activiteiten die de taalontwikkeling stimuleren:

Boekjes, liedjes (veel herhaling is essentieel), maar vooral heel veel praten over wat de pedagogisch medewerkers en/of het kind doet; over wat een kind ziet of meemaakt en het voeren van gesprekjes met een of meerdere kinderen. Bij het praten met elkaar is het beurten geven (kinderen om de beurt uitnodigen iets te vertellen of in een één op één contact het kind voldoende tijd en ruimte geven om te reageren) een belangrijk aspect.

Voorbeelden van materialen en activiteiten die de creatieve ontwikkeling stimuleren: Werken met klei, (vinger-)verf, restmaterialen, verkleedkleden, grote dozen, lappen, takken, muziekinstrumentjes, 'dansen'. Bij knutselen werken we niet met kant en klare voorbeelden. Het gaat ons niet om het resultaat, maar om het proces: het ontdekken, het plezier dat een kind heeft in het bezig zijn met verschillende materialen. Waar nodig ondersteunen we het bij het zelf knutselen, bijvoorbeeld door het geven van tips.

We vinden het belangrijk om niet teveel materialen tegelijk aan te bieden, maar regelmatig te variëren in het aanbod. Door telkens te blijven proberen in te spelen op zaken die de aandacht van kinderen hebben, gebeurt dit eigenlijk vanzelf.

Inrichting

We hebben de ruimtes zo ingericht dat er activiteitenhoeken ontstaan. Hierdoor krijgen kinderen de kans ongestoord te spelen. Zo hebben we een leeshoek met boeken die de kinderen zelf kunnen pakken, poppenhoek, een plek waar kinderen kunnen bouwen, een plaats waar kinderen kunnen knutselen, voldoende ruimte om te kunnen klimmen, glijden, rennen, fietsen etc. De kinderen vinden het prettig om af en toe buiten het zicht van groepsleiding te kunnen spelen. Dit is spannend en uitdagend: daarom is een huisje van lappen of een afgeschermd poppenhoek ook zo populair.

De inrichting en hoeken passen we waar mogelijk aan wat de kinderen op dat moment bezig houdt. Bv. als we merken dat een kruipende baby veel plezier heeft in een kiekboek spelletje, verschuiven we de bank zo, dat hij zich daarachter kan verstoppen.

Als kinderen bezig zijn met het thema post, maken we in de locatie plek voor een 'postkantoor', met bijvoorbeeld brieven, stempels en postzegels. Om het aanbod zo uitgebreid mogelijk te laten zijn, proberen we bijvoorbeeld hal en gang ook als speelruimte te gebruiken en waar mogelijk de inrichting van de verschillende (groeps)ruimtes op elkaar af te stemmen. Kinderen kunnen gebruik maken van het hele kindercentrum/dagverblijf. Nadat een kind vertrouwd is geraakt met de groepsruimte, kan een kind het kindercentrum verder onderzoeken, andere kinderen ontmoeten en nieuwe speelplekjes ontdekken.

Voor de baby's zijn er plaatsen waar ze rustig en veilig kunnen spelen en contact kunnen maken met leeftijdgenootjes. In alle groepsruimtes waar baby's worden opgevangen gebruiken we een hoge, dubbele box. Als er in een verticale groep meerdere baby's worden opgevangen, creëren we voor hen indien mogelijk een rustig, afgeschermd babyhoekje.

Ook in de buitenruimte proberen we de verschillende leeftijdscategorieën en ontwikkelingsgebieden aan bod te laten komen. Net zoals in de binnenruimte hebben we hier verschillende activiteitenplekken, bv. een rustige, beschutte plek voor baby's, een zandbak, een plekje waar een kind zich kan terugtrekken (speelhuisje, struiken). Er zijn allerlei materialen die buiten gebruikt worden zoals speelgoed voor in de zandbak, fietsjes, ballen, doeken om tenten mee te bouwen etc.

We vinden het belangrijk dat kinderen leren hun eigen keuzes te maken en zelfstandig te zijn

We doen dit op de volgende manier:

- We bieden materialen en activiteiten aan die passen bij het niveau van het kind. Hierdoor krijgt het kind de kans te ervaren dat het het zelf kan.
- We leren kinderen zelf oplossingen te bedenken voor 'problemen' zoals: Hoe krijg ik die bal door dat gaatje? Waar hoort dit puzzelstukje? Ik wil met die auto spelen! Hoe kom ik bij die plank? In plaats van het probleem op te lossen, stimuleren we het kind een eigen oplossing te zoeken. Indien nodig, helpen we hierbij. Een mogelijke reactie van ons zou kunnen zijn: "Lukt het niet? Tja, wat nu? Kun je het misschien ook op een andere manier doen?"
- We leren kinderen keuzes te maken. Een groot deel van de dag mogen kinderen kiezen wat ze willen doen en met wie ze willen spelen. Of ze mee naar buiten willen of dat ze liever binnen blijven spelen (als dit praktisch haalbaar is). Of ze mee willen naar een andere stamgroep, of liever in de eigen groepsruimte blijven spelen. Of we een gezamenlijke activiteit gaan doen.

Wat ze op hun brood willen. Welke liedjes we zullen zingen, (vaak mogen de kinderen dit om de beurt zeggen). Welk boekje de pedagogisch medewerker gaat voorlezen. Kinderen die wel zin hebben om mee te doen, maar die dit spannend vinden, worden ondersteund door de pedagogisch medewerker. Ze gaat bijvoorbeeld (even) mee naar de groep waar de activiteit plaatsvindt. Voor kinderen die het lastig vinden om te kiezen, maken we de keuze gemakkelijker. We laten hen kiezen uit twee of drie mogelijkheden. "Wil je kaas of smeerworst?"

- We bieden een uitnodigende omgeving: veel materialen staan op kindhoogte. Veel materialen hebben een vaste plek, kunnen door de kinderen zelf gepakt worden en stimuleren de zelfredzaamheid. Bv. de kleren van de kinderen worden bewaard in mandjes. Zo kunnen kinderen gemakkelijk hun eigen kleren opruimen en terugvinden. Een gemakkelijk te gebruiken wasmand stimuleert kinderen om zelf de vuile was er in te doen.

We vinden het belangrijk een evenwicht te vinden tussen het bieden van uitdaging en fysieke veiligheid.

Het bieden van uitdaging lijkt soms in conflict te zijn met fysieke veiligheid. Met dit dilemma gaan we op de volgende manier om.

Fysieke veiligheid vinden we zeer belangrijk. Maar er zijn verschillende soorten fysieke veiligheid. Je hebt 'grote veiligheid' die beschermt tegen brand en dood; 'middelveiligheid' die beschermt tegen ongelukken als benen breken en ten slotte 'kleine veiligheid' die beschermt tegen builen en schrammen. 'Grote - en middelveiligheid' vinden we noodzakelijk.

Maar 'kleine veiligheid' vinden we onwenselijk. Het kind leert via fouten, niet via dingen die vlekkeloos gaan. In een beschermde omgeving waar alles goed verloopt, leert een kind bijna niets. Het kan zijn of haar hersens op 'uit' zetten. In zo'n omgeving lossen wij immers mogelijke problemen bij voorbaat voor een kind op.

Onveiligheid is nodig om een veilige wereld te leren creëren. Als we de omgeving te veilig maken, is dat gevaarlijk voor kinderen. Ze leren hun veiligheidssysteem niet ontwikkelen. Ze blijven afhankelijk en bang. Juist het overwinnen van (kleine) onveiligheid geeft een gevoel van zelfverzekerdheid. Spelen en ontwikkelen houdt ruimte in, de wereld ontdekken, mogelijkheden uitproberen, grenzen verkennen, leren met vallen en opstaan...

Voor sommige kinderen, meestal jongens, is een zekere mate van onveiligheid misschien zelfs een levensbehoefte. Zij voelen zich alleen veilig als ze de baas zijn over de situatie. Ze moeten alles onderzoeken en aan zich onderwerpen. Als de ruimte te veilig is, lopen deze kinderen juist gevaar. Ze zoeken namelijk toch een weg voor hun ontwikkelingsdrift en breken door de veilige maatregelen heen. Ook zij groeien veiliger op met kleine onveiligheid.

In principe mogen de kinderen niet op een tafel staan, laat staan er van afspringen. Maar als de kleintjes in bed liggen, mogen de groten dit wel, weliswaar met matten onder de tafel. Hen wordt uitgelegd dat dit een uitzondering is.

3. HET STIMULEREN VAN DE SOCIALE COMPETENTIE

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke manier wij hieraan binnen de kinderopvang van De Linge vorm geven.

We vinden het belangrijk dat kinderen leren om te gaan en samen te werken met anderen

Contacten tussen kinderen zijn vanzelfsprekend in een kindercentrum/dagverblijf. Kinderen hebben er speelgenootjes en kunnen er sociale vaardigheden opdoen. Kinderen leren zich in een ander verplaatsen, met elkaar communiceren, samenwerken, anderen helpen, voor zichzelf opkomen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Kinderen zijn van nature sociale wezens, zoeken contact met elkaar, kijken naar elkaar, zoeken elkaar op. Vanaf heel jonge leeftijd beginnen kinderen al contact te zoeken, zowel met hun ouders en leidsters als met andere kinderen. Het begint met kijken, lachen, imiteren, nog eens kijken, nadoen, herhalen, kijken of de ander het ziet. De eerste vormen van samenspelen gaan spontaan als iets hun gezamenlijke aandacht trekt.

Maar het is niet zo dat samenspelen altijd vanzelf loopt. Interacties brengen ook risico's met zich mee. Veel negatieve ervaringen in de omgang met andere kinderen kan de kans op ontwikkeling van agressiviteit of teruggetrokkenheid vergroten. Groepsleiding speelt hier een cruciale rol: zij heeft de opdracht om interacties tussen kinderen in goede banen te leiden en de mogelijkheden tot het ontwikkelen van sociale vaardigheden zo goed mogelijk te benutten.

We vinden het belangrijk dat een kind onderdeel uitmaakt van een stamgroep

Kinderen die naar een kinderdagverblijf komen, maken onderdeel uit van een stamgroep.

In een groep zijn de verhoudingen tussen volwassenen en kinderen anders dan in een gezin. Alleen al door het feit dat er (veel) meer kinderen zijn, liggen de verhoudingen anders. Volwassenen zijn vaker op een afstand aanwezig en de onderlinge relaties tussen kinderen nemen een belangrijke plaats in.

Een groep stelt in positieve zin beperkingen aan een kind. Het kind leert dat de wereld niet om zijn individu draait. Wel moet er in een groep een evenwicht zijn tussen 'op jezelf zijn' en 'samenzijn', tussen 'er zijn' en 'meedoen', tussen alleen en samen bezig zijn. Kinderen hebben soms behoefte om alleen te spelen, zich op een rustig plekje terug te trekken uit de groep, naar anderen te kijken of een beetje te dromen. Dit is prima. Kinderen kunnen hun eigen gang gaan, terwijl ze tegelijkertijd deel uit blijven maken van de groep.

Ieder kind heeft de behoefte om als volwaardig lid van de groep geaccepteerd te worden. Op zijn / haar niveau voelt het kind zich betrokken bij dingen die in de groep gebeuren. Kinderen kunnen veel steun ervaren van andere kinderen. Ze geven elkaar aandacht, bevestigen elkaar, tonen genegenheid voor elkaar, zorgen voor elkaar. We stimuleren dit gedrag door hiertoe kinderen uit te nodigen of de ruimte te geven.

Voorbeelden: een ander kind troosten, een ander kind helpen bij aan- en uitkleden, fruit of broodstukjes geven, helpen bij de verzorging van een baby, samen met de leidster een baby de fles geven, speentje of knuffeltje geven, elkaar ergens bij betrekken, elkaar iets uitleggen, een jonger kind bij de hand pakken en mee naar buiten nemen, grote kinderen, trekken een kar waarin kleintjes zitten een ander kind schminken, voorlezen, etc.

We vinden het belangrijk dat kinderen zorg hebben voor het reilen en zeilen in de groep. Door kinderen binnen hun mogelijkheden verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep, het welzijn van elkaar, en voor de klusjes die binnen een groep moeten gebeuren, geven we hen het gevoel dat ze belangrijk zijn en bij de groep horen. Kinderen vinden het vaak leuk om te helpen, ze voelen zich belangrijk en 'groeien' ervan, voelen zich trots. Uiteraard zijn de 'taakjes' die ze uitvoeren aangepast aan wat een kind kan en leuk vind om te doen.

Voorbeelden: tafel dekken en afruimen, tafels schoonmaken, helpen met de groep gezellig aankleden, (af en toe) de telefoon opnemen, afdrogen, samen met groepsleiding de vuilniszak buitenzetten, spulletjes mee naar buiten dragen, de washandjes pakken, tandenborstels uitdelen, stoep vegen, etc.

In stamgroepen met een verticale leeftijdsopbouw (0-4jaar) zie je regelmatig dat de oudere kinderen zich over de jongsten ontfermen, hen helpen, dingen uitleggen. De grotere kinderen fungeren vaak als voorbeeld voor de jongere kinderen. De kinderen ontwikkelen zich, hun positie verandert.

In een verticale groep groeien de meeste kinderen op van één van de jongste naar uiteindelijk de oudste van de groep. Als een kind nieuw in de groep komt, proberen we het wenproces zorgvuldig te bewaken. De kinderen kennen elkaar al goed, de bestaande groep kinderen is hecht. Het kan voor een nieuw kind moeilijk zijn om een plaatsje te veroveren in de groep. Groepsleiding zorgt

ervoor dat er vertrouwen komt tussen de 'zittende' kinderen, het nieuwe kind en de leidster. Als het nodig is ondersteunen we het bij het maken van contact met andere kinderen.

In de peuteropvanggroep is de leeftijdssamenstelling van 2 tot 4 jaar met een maximale groepsgrootte van 16 kinderen. In deze groep is het hoofddoel het bieden van voorschoolse educatie, gedurende 2,5 tot 3 uur per dag. *We maken de 'zittende' kinderen bewust van de komst van het nieuwe kind, een nieuw speelkameraadje.*

We stellen het kind voor en noemen ook de namen van de andere kinderen. We vertellen hoe we zelf heten. We laten het nieuwe kind alles zien; het speelgoed, de slaapkamer, wc-tjes enzovoort. We houden het nieuwe kind extra in de gaten, geven het een extra knuffel, aai over de bol, een plaatsje op schoot.

We vinden het belangrijk om contact en samenspel tussen kinderen te bevorderen

Kinderen spelen veel met elkaar. Samen spelen betekent samen praten, naar elkaar luisteren, overleggen, taken verdelen, samen plezier hebben, op elkaar wachten, delen, etc.

Naarmate kinderen ouder worden en als kinderen langere tijd bij elkaar in de stamgroep of de locatie zitten en een band kunnen opbouwen, vindt er meer en beter samenspel plaats: rollenspel duurt bijvoorbeeld langer en wordt meer uitgesponnen naarmate kinderen elkaar langer kennen. Ook een stimulerende houding en stimulerend gedrag van groepsleiding is belangrijk om de duur en kwaliteit van het samenspel te bevorderen. Hieronder beschrijven we hoe we dit doen. Baby's en peuters spelen nog niet samen met een vooropgezet plan. De kinderen krijgen plannen en associaties tijdens het spel. Het gelijktijdig met iets spelen, kan leiden tot elkaar nadoen, tot samen spelen. Zelfs baby's kunnen al zichtbaar plezier hebben als ze bij elkaar zijn. Ze maken contact door naast elkaar te spelen, naar elkaar te kijken, speelgoed af te pakken, elkaar aan te raken. Baby's waarvan we merken dat ze het samen goed kunnen vinden, zetten we bij elkaar, bijvoorbeeld in de box of op een kleed.

Dreumesen en peuters maken meer stapsgewijs contact: ze kijken eerst goed naar wat andere kinderen aan het doen zijn, dreuntelen om de spelende kinderen heen, gaan hetzelfde doen als de spelende kinderen of verstoren het spel van de anderen (dit kan negatieve reacties oproepen). De groepsleiding ondersteunt kinderen bij het maken van contact bijvoorbeeld door in het laatste geval kinderen iets anders aan te bieden of te helpen bij het meespelen.

Dit kan onder andere door het in de buurt blijven, het letterlijk voordoen, tips geven, verwoorden wat er gebeurt, met het kind een spel beginnen en andere kinderen uitnodigen mee te spelen, etc. Rollenspel en fantasiespel zijn favoriete bezigheden van peuters en hier wordt door de pedagogisch medewerksters veel ruimte voor geboden.

Vaak ontstaat samenspel 'vanzelf'. Loopt dit goed, dan houdt groepsleiding zich vooral op de achtergrond. Zij beperkt zich in eerste instantie tot het in de gaten houden wat er gebeurt en eventueel benoemen wat ze ziet. Door een suggestie te geven of mee te spelen, kan ze het spel op gang brengen, uitlokken, een nieuwe impuls geven of uitbreiden.

Voorbeeld: Kinderen spelen vadertje en moedertje. Groepsleidster belt aan: 'vader en moeder' krijgen bezoek!

Soms nodigen kinderen groepsleiding uit om mee te spelen of om in het spel te helpen (bijvoorbeeld bij het aankleden van een pop). Uiteraard springen we hierop in. We stimuleren kinderen om in kleine groepjes te spelen. Dit leidt tot meer uitwisseling en minder conflicten dan samenspel in een grote groep. In kleine groepjes samenspelen stimuleert ook de verbale communicatie: kinderen reageren op elkaar, praten met elkaar, leren elkaar om de beurt iets te vertellen.

We stimuleren kinderen mee te doen aan gezamenlijke activiteiten, zoals balspelletjes, dansen op muziek, zingen, kringpelletjes, bewegingsspelletjes, gezelschapsspelletjes, knutselen, buitenspelen, samen werken aan een groot bouwwerk, een hut bouwen, een toren bouwen etc. Deze activiteiten worden gedaan in een wisselende groepssamenstelling, in een grote groep of in kleine groepjes, met kinderen uit de stamgroep, al dan niet aangevuld met kinderen van andere groepen, of met kinderen uit de locatie, bijvoorbeeld van een bepaalde leeftijd.

Groepsleiding kan het onderlinge contact sturen door bewuste combinaties van kinderen te maken. Vanaf dat de kinderen heel klein zijn, leren we ze hoe ze met elkaar moeten omgaan. We leren kinderen materialen te delen, samen te werken en ruzies op te lossen.

Telkens weer leggen we uit: "Om de beurt.", "Beetje zachtjes doen, P. en J. slapen.", "M. wil ook meedoen" of "Wil jij A. even helpen?"

Samenspelen buiten de stamgroep –open deuren beleid

De stamgroep biedt veiligheid en houvast. Maar misschien zitten er in een andere stamgroep of op de peutergroep wel veel meer leeftijdsgenootjes, een vriendje dat je erg aardig vindt of je kleine zusje dat je even wilt knuffelen. Of misschien staat er in de ruimte van een andere groep wel een grote garage met veel mooie autootjes, een heel uitgebreide poppenhoek, een kist vol verkleedkleden, een ballenbad! Bij De Linge bieden we kinderen op gezette en geplande momenten tijdens de dag de kans contact te maken met kinderen van andere groepen volgens het open deuren beleid. Pedagogisch medewerkers stemmen tijdens de dag en bij de voorbereiding van het thema met elkaar af op welke momenten kinderen uit de groepen bij elkaar op bezoek kunnen gaan of met elkaar aan een activiteit deelnemen. Hiervoor worden er regelmatig activiteiten georganiseerd voor kinderen uit verschillende groepen in de gezamenlijke hal, het speel (beweeg) lokaal en de buitenruimte. Denk hierbij aan gezamenlijke viering van het sinterklaasfeest, kerstfeest en Pasen. Ook van de start en afsluiting van het schooljaar kunnen aanleiding zijn voor gezamenlijke vieren en de inleiding en afsluiting van het thema. Hierdoor worden de keuzemogelijkheden en uitdaging voor de kinderen vergroot. In het pedagogisch werkplan staat concreet omschreven hoe hiermee wordt omgegaan mbt bezetting van de leiding, ondersteuning door bijvoorbeeld oudercommissieleden, vrijwilligers en stagiaires. Op de IKC's kunnen ook onderwijsassistenten ingezet worden bij dergelijke gezamenlijke activiteiten.

We vinden het belangrijk vriendschap tussen kinderen te stimuleren en te ondersteunen

Tussen hun eerste en derde levensjaar beginnen kinderen echte vriendschappen aan te knopen. Sommige kinderen vinden ze aardig, andere niet. Vriendschappen zijn waardevol, ook voor kinderen. Goed verlopende contacten tussen kinderen versterken het vertrouwen in zichzelf en in elkaar. Vriendjes en vriendinnetjes hebben samen veel plezier, leren elkaar aanvoelen, kunnen op elkaar bouwen, vinden steun bij elkaar.

Uit samenspel ontstaan vriendschappen. We stimuleren dit. We laten kinderen ontdekken wie ze leuk vinden en geven hen de kans om ook samen iets te doen. We benoemen wat we zien: *"Jij vindt S. wel leuk he? Willen jullie naast elkaar zitten?"* Als een kind bv. bij een vriendje in een andere stamgroep wil spelen, is dit vaak geen probleem. We vertellen ouders over de vriendschap – dat de kinderen veel en regelmatig met elkaar spelen, hoe ze met elkaar omgaan – zodat kinderen ook misschien thuis eens met elkaar kunnen spelen.

Soms zijn vriendjes zo sterk op elkaar georiënteerd dat het hinderlijk wordt voor andere kinderen. Ook komt het voor dat vriendschap ongelijkwaardig is. Dan kan het nodig zijn het kind te stimuleren eens met anderen te spelen.

We vinden het belangrijk dat kinderen leren conflicten zelf op te lossen

Soms botst het tussen kinderen, dat hoort bij contact maken. Conflicten zijn leermomenten en vaak komen kinderen er zelf wel uit. We vinden het belangrijk dat kinderen proberen zelf een oplossing te vinden voor hun conflict. Op deze manier leren kinderen het meest en bevorderen we het zelfvertrouwen en zelfstandigheid (ik kan voor mezelf opkomen, ik kan het zelf oplossen). Als zich een conflict voordoet, kijken we eerst hoe het conflict verloopt. We proberen niet te snel in te grijpen. Als de kinderen er zelf niet uitkomen, ondersteunen we bij het oplossen van ruzies. Hoe deze ondersteuning eruit ziet, hangt af van de situatie en de leeftijd van de kinderen.

Indien nodig verwoorden we wat beide partijen willen.

Bv. "Wat is er aan de hand? (---). "Jij wilt met die auto spelen? (....). En jij ook? (.....). Tja, jullie willen dus allebei met die auto spelen. Dat kan niet. Hoe moet dat nu?" We besteden aandacht aan emoties, oorzaak, gevolg:

*"Heb jij de pop afgepakt waar P. mee aan het spelen was?(...) Jij wilde er ook mee spelen? (...)
Maar afpakken vindt P. helemaal niet leuk. Kijk maar, ze huilt, ze is verdrietig!" Of: "Tjonge, wat ben jij boos!"*

Ook in deze gevallen praten we met de kinderen op hun ooghoogte. Sommige kinderen vinden het oogcontact in deze situaties bedreigend. Deze kinderen zitten of staan met de rug naar de pedagogisch medewerker, vaak houdt de pedagogisch medewerker het kind vast. Sommige kinderen durven op deze manier beter over hun gedrag na te denken. Na een conflict creëren we voor beide partijen een geborgen moment. Dit maakt duidelijk dat we de kinderen accepteren, los van zijn of haar gedrag.

We grijpen in bij conflicten waarbij kinderen elkaar pijn doen, als de situatie erg ongelijkwaardig is (een groot kind dat ruzie maakt met een jong kind of een kind dat telkens een ander kind pest), als een jong kind voortdurend het spel van oudere kinderen verstoort of als de ervaring leert dat conflicten tussen deze twee kinderen gewoonlijk escaleren.

"Zie je dat, P. huilt, hij heeft pijn. Zijn arm doet pijn, omdat hij is geknepen."

We houden goed in de gaten dat een kind confrontaties niet keer op keer uit de weg gaat. Een kind dat minder weerbaar is, stimuleren we voor zichzelf op te komen.

We gaan samen naar het andere kind toe en helpen het zijn eigen standpunt te verwoorden: "Jij was hier mee aan het spelen hè? Zeg maar dat je het graag terug wilt hebben". Na verloop van tijd zal groepsleiding het kind meer op afstand aansporen voor zichzelf op te komen.

Als bepaalde situaties telkens tot een conflict leiden (bijvoorbeeld ruzie om een stuk speelgoed), veranderen we de situatie (leggen het speelgoed weg). Als er binnen een groep steeds conflicten ontstaan, kan het een oplossing zijn om de samenstelling van de groep tijdelijk te veranderen. Sommige kinderen stimuleren we dan bewust om in een andere groep te gaan spelen. Een andere oplossing is de grote groep uit elkaar halen en het aanbieden van activiteiten in kleine groepjes.

We vinden het belangrijk dat de omgeving en materialen contacten tussen kinderen bevorderen

Met behulp van de manier waarop we de omgeving inrichten en de materialen die we aanbieden, proberen we het contact tussen de kinderen en het samenspel te bevorderen.

De beschreven principes gelden zowel voor de binnen- als buitenruimte.

In onze inrichting creëren we voor kinderen overzichtelijke en duidelijk afgebakende speelplekken waar een aantal kinderen samen kunnen spelen. Zo vind een kind op kinderopvang De Linge bijvoorbeeld een poppenhoek, keukentje, bouwhoek, etc.

Ook vind je in vrijwel alle groepsruimtes een afgeschermd hoekje of huisje waar de kinderen ongestoord hun gang kunnen gaan. Soms volstaat een matras onder bureau of een kast die dwars op de muur staat waarachter gespeeld kan worden. Ook de ruimten onder de boxen of speciale speelhuisjes zijn favoriete speelplekken van kinderen. Deze plekken stimuleren het fantasiespel en samenspel. Om te voorkomen dat kinderen elkaar onnodig in hun spel storen, letten we er op dat we hoeken die uitlokken tot rustige activiteiten niet situeren naast een hoek waar veel drukke activiteiten plaatsvinden.

Voor de baby's zijn er plaatsen waar ze rustig en veilig kunnen spelen en contact kunnen maken met leeftijdgenootjes. In alle groepsruimtes waar baby's worden opgevangen gebruiken we een hoge, dubbele box. Als er in een verticale groep meerdere baby's worden opgevangen, creëren we voor hen indien mogelijk een rustig, afgeschermd babyhoekje.

Elke stamgroep heeft een plaats (vaak een mat) waar een aantal kinderen samen op de grond kan spelen, bijvoorbeeld met de treinen, duplo, auto's, bewegingsspel etc. Sommige kindercentra beschikken over een brede gang of grote hal waar een grote groep kinderen tegelijk kan spelen.

Buiten is de zandbak een populaire speelplek, waar veel onderling contact ontstaat. Het zandbakmateriaal wordt met elkaar gedeeld, er wordt samengewerkt (het ene kind schept het pannetje van de ander vol zand) en kinderen leren elkaars ruimte respecteren.

We proberen voor de kinderen een overzichtelijke situatie te creëren, ook wat betreft het aanbieden van materiaal. We streven ernaar niet teveel materiaal tegelijk te bieden. We geven de kinderen liever een overzichtelijk kleine hoeveelheid duplo, dan dat we een hele ton duplo omkiepen.

Door iets te veranderen in het materiaal dat we aanbieden, lokken we uit tot nieuw (samen)spel en kunnen we een situatie (ruzie of druk gedrag) proberen bij te sturen. We gebruiken veel materialen die uitlokken tot samenspel, zoals gezelschapspelletjes, poppen, verkleedkleden, bouw materiaal, houten trein, winkeltje, poppenhuis, auto's, constructiemateriaal, stoelen ('een trein'), schepjes en emmertjes voor in de zandbak. Van sommige materialen hebben we bewust meerdere exemplaren in huis, zoals poppen, poppenwagens, telefoons, loopauto's, treinen. Hierdoor geven we kinderen de kans elkaar na te doen, contact te maken en samen te spelen.

4. HET OVERDRAGEN VAN WAARDEN EN NORMEN

Wat zijn waarden en normen?

Een morele waarde is een na te streven 'kwaliteit' die we van belang vinden voor een goede en gelukkige samenleving. Bijvoorbeeld eerlijkheid, behulpzaamheid of betrouwbaarheid. Normen zijn gedragsregels die waarden zichtbaar maken. Door je aan normen te houden, laat je waarden zien. Zonder onderliggende waarden hebben normen in feite geen betekenis. Daarnaast zijn er omgangsvormen die (een groot deel van) de 'gemeenschap' belangrijk vindt, zoals groeten bij binnenkomst en niet met je handen eten.

We vinden het belangrijk dat een kind zich waarden, normen en gebruikelijke omgangsvormen eigen maakt, zodat het onderdeel is van de gemeenschap waarin het leeft

Het je eigen maken van waarden en normen, de morele ontwikkeling, is onlosmakelijk verbonden met de rest van de ontwikkeling van kinderen. Dit betekent dat dit onderdeel van het pedagogisch beleid niet los kan worden gezien van de andere onderdelen. In plaats van hier opnieuw diep op in te gaan, wordt hieronder regelmatig naar de andere onderdelen / hoofdstukken verwezen. De morele ontwikkeling begint met het aangaan van een band met opvoeders, zoals groepsleiding of gastouders, en met andere kinderen. Het gevoel van gezamenlijkheid, het zich prettig voelen in relaties met anderen is de eerste aanzet. Het goed hebben met elkaar in de vorm van rituelen, troosten en aanvoelen, is de basis van waarden en normen. Want als je niet geïnteresseerd bent in de ander en je daarmee verbonden voelt, is deze basis er niet.

In het hoofdstuk over sociale competentie staat beschreven op welke wijze we het 'wij-gevoel' en het vermogen om je in een ander te verplaatsen stimuleren. In het hoofdstuk over het bieden van veiligheid staat op welke manier we een band met de kinderen opbouwen.

Een andere belangrijke voorwaarde voor de morele ontwikkeling is het leren dat je iets teweeg kan brengen bij een ander. Dit betekent dat je je daarna ook verantwoordelijk kunt voelen voor wat je doet. Dit gevoel ligt dicht bij het begrip 'zelfvertrouwen'. In de hoofdstukken over het bieden van veiligheid en over het stimuleren van persoonlijke competentie beschrijven we hoe we dit bevorderen.

Voor het overdragen van waarden en normen is het belangrijk dat we zelf het goede voorbeeld geven. Dit geldt voor zowel gedragsregels ('je mag iemand niet uitschelden') als voor omgangsvormen (bv. afscheid nemen als je weggaat).

We hanteren gedragsregels zo consequent mogelijk (zie ook hoofdstuk over het bieden van veiligheid, bieden van structuur).

We vinden het belangrijk dat een kind leert om respect te hebben voor zichzelf

We vinden het belangrijk dat een kind leert eigen behoeftes en emoties te herkennen en verwoorden, eigen keuzes te maken, zelfvertrouwen ontwikkelt en op een goede manier voor zichzelf leert op te komen. De pedagogisch medewerkster heeft aandacht voor hoe elk kind hiermee om (kan) gaan en ondersteunt en stimuleert waar mogelijk. (zie hoofdstukken bieden van veiligheid, sociale en persoonlijke competentie).

We vinden het belangrijk dat een kind leert om respect te hebben voor anderen

Voorbeelden van gedragsregels die hierop betrekking hebben:

- 'Wat je niet wilt dat jou overkomt, moet je ook niet bij een ander doen'
- Luister naar elkaar, je mag bijvoorbeeld om de beurt iets vertellen (geldt nog niet voor de jongsten). Heb respect voor elkaars mening.
- Je mag boos worden en voor jezelf opkomen, maar geen lichamelijk of verbaal geweld gebruiken.
- Niet pesten.
- Je gaat met respect met elkaars spullen om.
- Help een ander als deze hulp nodig heeft.
- Heb een open houding naar anderen. Mensen verschillen van elkaar. Deze diversiteit is vanzelfsprekend en niet 'gek', 'beter' of 'knapper'.

Kinderen ontdekken op een kindercentrum/dagverblijf of op school dat dingen anders gaan dan ze thuis gewend zijn. Dat er tussen gewoonten, uiterlijk, al dan niet een handicap, kleding, taal van mensen, verschillen bestaan. We bespreken deze diversiteit met kinderen. Er ontstaan regelmatig gesprekjes over. Ook in de aankleding van de ruimte en de materialen die we gebruiken proberen we deze diversiteit vanzelfsprekend te laten zijn.

We vinden het belangrijk dat een kind leert om respect te hebben voor de omgeving

Voorbeelden van regels die hierover gaan:

- Zorgvuldig omgaan met materialen.
- Geen materialen expres kapot maken.
- Eerst (al dan niet samen) opruimen, dan nieuw materiaal pakken.
- Respect voor de natuur: niet zinloos en met opzet kleine diertjes of planten kapot maken.

We vinden het belangrijk dat een kind op de hoogte is van de gebruikelijke omgangsregels

Voorbeelden van omgangsregels:

- het aanleren van tafelmanieren: aan tafel zitten tijdens eten en drinken, wachten tot iedereen klaar is met eten, niet spelen of gooien met eten, niet proppen, niet je mes aflikken.
- begroeten en afscheid nemen
- woordgebruik

De pedagogisch medewerkster en de andere volwassenen op de groep hebben hierbij een belangrijke voorbeeldfunctie.

BIJLAGE 1: UITWERKING VAN DE OPVANG PER LOCATIE

Onze kinderopvang is op onze locaties op diverse wijzen vormgegeven en in aansluiting met de mogelijkheden van de locatie en de behoeften van ouders.

Vanaf 1 januari 2017 voldoen al onze locaties aan de wettelijke regels van de kinderopvang. Hieronder staat de beschrijving per locatie.

IKC De Vonkenmorgen:

Op De Vonkenmorgen werken we met twee stamgroepen.

Stamgroep Ieniemienie is een stamgroep van 16 kinderen met verticale leeftijdsopbouw voor 0-2 jarigen.

De openingstijd van deze stamgroep is van 7.00 uur tot 18.30 uur.

De 2^e stamgroep is de Oskarbende. Deze stamgroep heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige kinderen. Kinderen vanaf 2 jaar stromen vanuit de Ieniemieniegroep door naar de Oskarbende.

Openingstijd van deze stamgroep is gelijk aan de Ieniemieniegroep. 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur en 's middags van 12.15 uur tot 14.45 uur wordt het educatieve aanbod in de peutergroep aangeboden. Hieraan nemen kinderen vanaf 2 jaar deel die hele dagopvang afnemen of alleen het educatieve deel gedurende 3 of 2,5 uur per dagdeel.

In deze stamgroep kunnen ouders hun kind, dat deelneemt aan de peutergroep, voorafgaand of aansluitend aan deze groepstijden gebruik laten maken van verlengde peuteropvang eventueel inclusief lunch.

De kinderen die in de stamgroep Ieniemienie zijn geplaatst en nog niet volledig kunnen doorstromen en twee jaar zijn maken gedurende maximaal 2 dagdelen per week deel uit van de tweede stamgroep: de Oskarbende. In deze stamgroep nemen zij deel aan het thematisch aanbod van Voorschoolse Educatie.

De kinderen uit de Ieniemieniegroep die gebruik maken van de 2^e stamgroep worden aan bij de start van de Oskarbende om 8.30 uur of 12.15 uur door de pedagogisch medewerkster uit de Ieniemieniegroep gebracht en door pedagogisch medewerkster van de Oskarbende teruggebracht naar de Ieniemieniegroep.

Op andere dagen kunnen kinderen uit alle groepen aan een activiteit in een van de andere groepen deelnemen. Bijvoorbeeld bij bepaalde feesten/activiteiten als Sinterklaas, Kerst, gezamenlijke afsluiting van een thema, feestelijke afsluiting van het schooljaar, sport en spel activiteiten in de gymzaal.

Op IKC De Vonkenmorgen bieden wij:

- Dagopvang in 2 stamgroepen:
 - o Ieniemienie (16 kinderen), 0-4 jaar en
 - o Oskarbende (16 kinderen), 2-4 jaar hele dagopvang en peutergroep met lunch en verlengde peuteropvang
- Peutergroep: Elmobende, 2-4 jaar, (16 kinderen)
- Voor- en Voorschoolse Educatie (VVE) 2-4 jaar (gesubsidieerd) (aantal in overleg en na toewijzing gemeente)
- Buitenschoolse Opvang, 4-12 jaar, bestaande uit
 - o naschoolse opvang van 14.30 uur tot 18.30 uur (30 kinderen) in stamgroepen Donzige Duck (4-8) en Coole Bende (8-12)
 - o voorschoolse opvang van 7.00 uur tot 8.30 uur (20 kinderen)

Aan het begin en eind van de dag wordt de voor- en naschoolse opvanggroep soms samengevoegd met de verticale groep van de dagopvang.

Om binnen deze stamgroep recht te doen aan de specifieke, leeftijdsgebonden behoeften, koppelen wij een pedagogisch medewerker aan een leeftijdsgroep. Dit betekent concreet dat er op een groep van 16 kinderen één pedagogisch medewerker is die zich extra richt op de kinderen van 0 tot 1½ jaar, één op de kinderen van 1½ tot 3 jaar en één op de 3-jarigen. De verticale groep krijgt op bovenstaande wijze een horizontale insteek, zodat wij de kinderen op alle ontwikkelingsgebieden

en leeftijden voldoende aandacht kunnen schenken. Op De Vonkenmorgen geldt dit voor de Ieniemienie stamgroep.

Dit aanbod vormt samen één doorgaande lijn van voorschoolse educatie van 0-4 jaar door het werken vanuit dezelfde pedagogische kernwaarden en met het landelijk erkende programma voor VVE Startblokken.

Kinderdagverblijf DE VLINDERTUIN:

De Vlindertuin is een stamgroep van 16 kinderen met verticale leeftijdsopbouw voor 0-4 jarigen.

De openingstijd van deze stamgroep is van 7.00 uur tot 19.00 uur.

Peutergroep DE VLINDERTUIN:

Deze stamgroep van 16 kinderen heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige peuters.

Op deze groep bieden we ouders de mogelijkheid om voorafgaand en aansluitend aan de peutergroep ('s ochtends van 8.30 tot 11.30 uur en 's middags van 12.15 uur tot 14.45 uur) verlengde peuteropvang eventueel inclusief lunch af te nemen.

Ouders die voor hun kind zowel van de peuteropvang als van het dagverblijf gebruik willen maken sluiten daarvoor 2 verschillende contracten af omdat de locaties op verschillende adressen staan geregistreerd.

GIJSJE:

Deze stamgroep van 16 kinderen heeft een verticale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 0-4 jarige kinderen.

Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van 7.00 uur tot 19.00 uur. De peutergroep wordt 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur aangeboden

HUMMELHONK:

Stamgroep De Vlieger van 16 kinderen heeft een verticale leeftijdsopbouw en is vanaf 6 maart 2017 bestemd voor 0-4 jarige kinderen. Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van onze kinderopvang van 7.00 uur s 'ochtends tot 18.30 uur. Het educatieve aanbod in de peutergroep wordt 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur aangeboden. De ontwikkeling naar een opvanggroep van 0-4 geven we stapsgewijs vorm. Met ingang van 6-3-17 kunnen kinderen vanaf 1,5 jaar aan de opvang gaan deelnemen. Met ingang van het nieuwe schooljaar, 28 augustus 2017 zijn kinderen vanaf 0 jaar welkom.

Het aanbod op de tweede stamgroep: De Ballon bestaat uit de peutergroep van 8.30 uur tot 11.30 uur met mogelijkheid van verlengde peuteropvang eventueel inclusief lunch. Totdat de beide groepen volbezet zijn worden waar mogelijk activiteiten als lunch en verlengde tijd gecombineerd.

DIKKIE DIK:

Deze stamgroep heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige kinderen. Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van 7.00 uur tot 18.00 uur. De peutergroep tijden zijn 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur en 's middags van 12.15 uur tot 14.45 uur.

IKC Donatushof:

Met ingang van 6 maart 2017 bieden wij in de stamgroep Olli opvang van 0-4 aan. De openingstijd van deze stamgroep is afgestemd op de behoefte van ouders. In principe zijn openingstijden mogelijk van 7.00 uur s 'ochtends tot 19.30 uur 's avonds.

Het Olifantenbos is de tweede stamgroep op de locatie die het educatieve aanbod in de peutergroep organiseert. Deze peutergroep is geopend van 8.30 tot 11.30 uur.

In deze stamgroep kunnen ouders buiten de peutergroep gebruik maken van verlengde peuteropvang eventueel inclusief lunch.

Op deze locatie maken de pedagogisch medewerksters intensief gebruik van de mogelijkheid om met beide groepen gezamenlijke activiteiten te organiseren binnen het thema. Ook hebben zij vaste momenten op de dag waarop kinderen uit de groepen bij elkaar op bezoek gaan en deel kunnen nemen aan de activiteiten in de andere groep.

Als gevolg van terugloop van de bezetting werken de pedagogisch medewerkers intensief samen. Op dagen waarop de leidsterkindratio het toelaat worden de groepen samengevoegd en wordt een gezamenlijk dagprogramma gevolgd. De leidster- kindratio van de kinderopvang is leidend.

PINKELTJE:

Deze stamgroep heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige kinderen. Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van 7.00 uur tot 18.00 uur. De peutergroep wordt 's ochtends van 8.45 tot 11.45 uur aangeboden.

Met ingang van 23 oktober zal peutergroep Pinkeltje gevestigd zijn in basisschool De Marang. In samenwerking zullen Pinkeltje en Marang zich ontwikkelen tot Integraal Kindcentrum met een volledig aanbod van opvang en educatie voor kinderen van 0-13 jaar.

Deze ontwikkeling zal stapsgewijs plaatsvinden:

1^e verhuizing van Pinkeltje naar lokaal in Marang

2^e uitbreiding aanbod van Pinkeltje naar dagopvang voor kinderopvang van 0-4 jaar

Om uitbreiding van dit aanbod mogelijk te maken zal een slaapvoorziening gerealiseerd worden.

PEUTERHOFJE:

Deze stamgroep heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige kinderen. Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van 7.00 uur tot 18.00 uur.

De peutergroep wordt 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur aangeboden.

ZANDKABOUTER:

Deze stamgroep heeft een horizontale leeftijdsopbouw en is bestemd voor 2-4 jarige kinderen.

Openingstijd van deze stamgroep is afhankelijk van de behoefte van ouders. In principe zijn de openingstijden van 7.00 uur tot 18.00 uur.

De peutergroep wordt 's ochtends van 8.30 tot 11.30 uur aangeboden.

BIJLAGE 2

Beroepskrachten in relatie tot het aantal kinderen

Om de beroepskracht – kind ratio te bepalen op het kinderdagverblijf hanteren wij de rekentool van de Rijksoverheid (ministerie van SZW).

Regels hierbij zijn:

- 1 pedagogisch medewerker(hierna: Pm) met 4 kinderen tot 1 jaar;
- 1 Pm met 5 kinderen van 1 tot 2 jaar
- 1 Pm met 6 kinderen van 2 tot 3 jaar;
- 1 Pm met 8 kinderen van 3 tot 4 jaar.

Groepsgrootte:

De grootte van een verticale groep, 0-4 jaar, is maximaal 16 kinderen.

Op De Vonkenmorgen is de Ieniemieniegroep 16 kinderen groot en de Oskarbende 16 kinderen.

Op de locaties: Blagehōfke, Dikkie Dik, Gijsje, Hummelhonk, Olifantenbos, Pinkeltje, Peuterhofje, Vlindertuin en Zandkabouter is de groepsgrootte met ingang van januari 2015 16 kinderen conform de dan ingaande wetgeving.

Afwijking van de beroepskracht-kind ratio:

De medewerkers van De Linge hebben vanzelfsprekend recht op pauze. Deze pauze wordt gepland op een moment dat volgens de wet een afwijking in de beroepskracht kind ratio is toegestaan. Volgens de Wet mag deze afwijking plaatsvinden vóór 9.30 uur en na 16.30 uur én tussen 12.30 uur en 15.00 uur met een maximum van 3 uur per groep per dag.

Ook bij de start en afronding van de dag vindt binnen de wettelijke voorschriften een afwijking van de beroepskracht-kind ratio plaats. Uitgangspunt hierbij is dat de pedagogische kwaliteit blijft gewaarborgd.

Achterwacht:

In de situatie dat een pedagogisch medewerker aan het begin of eind van de dag 'alleen' staat is de achterwacht als volgt geregeld:

Vanaf de start van de verticale stamgroep om 7.00 uur totdat de collega's van de school en peutergroep komen vormen de kwaliteitsmedewerkers en directie de achterwacht.

in eerste instantie fungeren de pedagogisch medewerkers die op betreffende dag werkzaam zijn en vanaf 7.30 aanwezig zijn om de groep voor te bereiden als achterwacht tot aan het moment dat de peutergroep start om 8.30 uur en s' middags tot 15.30 uur. Leerkrachten en directie zijn tot 17.00 aanwezig en de huishoudelijk medewerkers zijn vanaf 16.30 uur aanwezig.

Harmonisatie :

Met ingang van 1 januari 2017 vallen alle peutergroepen onder de Wet Kinderopvang en de daarbij geldende leidster-kind ratio.

Vanaf het moment dat de groep onder de Wet Kinderopvang is gebracht zal de leiding op deze groepen bestaan uit 1 of 2 pedagogisch medewerkers, afhankelijk van de groepsgrootte: 8 of 16 kinderen.

Op de peutergroepen zullen nog wel vrijwilligers aanwezig blijven om de pm-ers te ondersteunen. Zij zullen echter niet meetellen in de lkr.

Opmerking

Binnen de wettelijke regels maken wij in bij calamiteiten andere keuzes, bijvoorbeeld:

- halverwege de dag een acuut zieke werknemer
- doktersbezoek/ziekenhuis bezoek met een op te vangen kind
- andere calamiteiten

BIJLAGE 3:

Gezondheid en veiligheid van kinderen

De Linge heeft een groot aantal werkinstructies op het gebied van gezondheid, veiligheid en verzorging van kinderen. Deze zijn verzameld in protocollen en werkinstructies. De instructies hebben onder andere betrekking op voeding, voedselhygiëne, hygiëne en gezondheid, omgaan met zieke kinderen, het toedienen van medicijnen, uitvoeren van medische handelingen (wet BIG), veiligheid van de accommodatie en materialen, richtlijnen met betrekking tot uitstapjes, opzet en oefening van het calamiteitenplan.

Jaarlijks voert de kwaliteitsmedewerker samen met het team op elke locatie een risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid uit. (Risicomonitor) Als dit nodig is, leidt dit tot actie. Hiervan wordt per locatie een plan van aanpak gemaakt. De ouders worden hierover geïnformeerd.

BIJLAGE 4

Hoe gaan wij om met wennen

Net als op onze speelzaalgroepen, vindt het wennen op het kinderdagverblijf niet plaats voorafgaand aan de plaatsing. De eerste drie dagen van de opvang zijn bedoeld om te wennen en wordt het aantal uren dat het kind wordt opgevangen geleidelijk opgebouwd. Op deze manier kunnen zowel ouder als kind op een rustige manier kennis maken met de nieuwe omgeving, de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen op de groep.

In de praktijk betekent dit dat tijdens het kennismakingsgesprek tussen pedagogisch medewerkster en ouders uitwisseling plaatsvindt over de van belang zijnde informatie hoe om te gaan met het wennen van het nieuwe kind op de groep. Zowel ouders als pedagogisch medewerkster moeten van elkaar weten wat zij belangrijk vinden en elkaar het vertrouwen geven dat het kind op een goede manier zijn/haar draai in de groep vindt.

De eerste dag zullen de ouders op de groep ontvangen worden op een rustig moment: na het spitsuur waarop de meeste kinderen binnen komen. Hierdoor heeft de pedagogisch medewerkster ruim tijd en aandacht voor kind en ouders. Met de ouders wordt afgesproken wanneer zij hun kind weer komen halen, wat te doen wanneer het kind onrustig is of blijft huilen en of pedagogisch medewerkster en ouder in de tussentijd telefonisch contact noodzakelijk vinden.

Bij het ophalen worden ervaringen uitgewisseld. Behalve de ervaringen op het kinderdagverblijf heeft de pedagogisch medewerkster ook aandacht voor de ouders: hoe gaan zij om met het feit dat zij hun kostbaarste bezit bij de pedagogisch medewerkster achterlaten. Welke invloed kunnen deze gevoelens hebben op het gedrag van het kind.

Op de tweede en derde wendag komt het kind een steeds groter deel van de dag. Hierbij worden ouders nauw bij betrokken. Tegelijkertijd houdt de pedagogisch medewerkster het doel voor ogen om het vertrouwen van het kind (en ouders) te winnen en de wen tijd daarvoor in 3 dagen op te bouwen naar het aantal uren dat de ouders willen afnemen.

Mocht het wennen onvoldoende lukken dan maakt de pedagogisch medewerkster aanvullende afspraken met ouders hoe hier mee om te gaan (welke momenten gaan goed, wat nog niet, hoe kunnen we hier mee omgaan).

Uitgangspunt daarbij is dat hoe meer en sneller pedagogisch medewerkster en kind elkaar leren kennen en vertrouwen, hoe sneller zal het kind gewend zijn en zich op zijn/haar gemak voelen. Wij beseffen dat het voor ouders niet makkelijk is om je kind huilend achter te moeten laten in een voor hem of haar vreemde omgeving en over te laten aan een voor het kind vreemde volwassene. Soms is het dan heel verleidelijk voor ouders om maar gauw te gaan als uw kind het niet in de gaten heeft om zo de verdrietige reactie te vermijden.

Toch is het belangrijk dat ouders het kind en de pedagogisch medewerkster altijd zeggen dat ze weggaan.

De ervaring leert dat kinderen behoefte hebben aan duidelijkheid: "Ik ga nu weg en kom je straks weer ophalen. Na de boterham, of na het middagslaapje nog even spelen en dan kom ik." Zo weet het kind wat er gaat gebeuren en dat geeft hem/haar zekerheid. Wanneer ouders duidelijk afscheid nemen van hun kind dan geven zij de pedagogisch medewerkster de kans het kind onder haar hoede te nemen, ouders samen uit te zwaaien, te troosten en van hieruit een vertrouwensband op te bouwen met het kind.

Bij het doorstromen van de ene naar een andere groep binnen de locatie wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Het kind heeft voorafgaand aan het moment dat het 2 jaar is al diverse malen voor een korte periode de stamgroep verlaten om deel te nemen aan een activiteit op de andere groep. De Ieniemienie groep en de Oskarbende grenzen aan elkaar en maken beide gebruik van dezelfde buitenruimte en de gymzaal. Kinderen ontmoeten elkaar daardoor regelmatig.

Een ander punt dat het doorstromen vergemakkelijkt is de herkenbaarheid van de leiding. De pedagogisch medewerkers van dagverblijf, peutergroep en buitenschoolse opvang vormen samen één team en worden allen ingezet in de begeleiding van alle groepen.

Het wenbeleid wordt in overleg met de (in oprichting zijnde) oudercommissie vastgelegd en opgenomen in het pedagogisch beleidsplan.

Op onze kinderdagverblijven verlaten kinderen vanaf 2 jaar hun stamgroep voor maximaal 2 dagdelen per week de eigen groep om deel te nemen aan de 2^e stamgroep die het educatieve aanbod in de peutergroep biedt. Kinderen kunnen ook incidenteel de groep verlaten om deel te nemen aan een activiteit op een van de andere groepen.

BIJLAGE 5

Kind volgsysteem

Bij De Linge wordt de ontwikkeling van elk kind gevolgd met behulp van het kind-volgsysteem KIJK. Dit systeem sluit in een doorgaande lijn naadloos aan op hetzelfde volgsysteem dat de meeste basisscholen in de gemeente gebruiken voor de kinderen in groep 1 en 2. Met dit volgsysteem is het mogelijk de ontwikkeling van het kind op alle ontwikkelingsgebieden (sociaal, motorisch, cognitief, creatief, taal, emotioneel) te volgen. Met instemming van de ouders vindt een structurele overdracht van gegevens van de kinderen naar het basisonderwijs plaats. De pedagogisch medewerkster vult op een aantal vast omschreven momenten het kind volgsysteem in, bespreekt dit met de ouders en draagt het over aan de leerkracht van de basisschool. Op deze manier gaat belangrijke informatie over de ontwikkeling van het kind niet verloren.

Het komt soms voor dat we ons zorgen maken over de ontwikkeling of gedrag van een kind. In dit geval bespreken we onze zorgen zo snel mogelijk met de ouders. We handelen dan op basis van een stappenplan.

De groepsleiding wordt in dit soort situaties indien nodig ondersteund door een ervaren collega pedagogisch medewerker met zorgtaken. Deze denkt mee met groepsleiding en kan, indien zinvol, het kind observeren en inbrengen in het Klein Casus Overleg als onderdeel van de Zorgstructuur 023 jaar in de gemeente Lingewaard. Ook kan de groepsleiding en ouders adviseren over de aanpak of te nemen stappen.

Ook kan ambulante begeleiding worden ingezet vanuit MEE/Integrale Vroeghulp. Om dit mogelijk te maken heeft De Linge een overeenkomst afgesloten waarbij deze medewerker voor ondersteuning en vroeg signalering een halve dag per week beschikbaar is op de locaties van De Linge.

BIJLAGE 6

Meldcode

Wanneer er signalen zijn die duiden op een vermoeden van kindermishandeling of seksueel misbruik wordt gehandeld volgens de meldcode van De Linge. Deze meldcode is door de directeuren primair onderwijs en kinderopvang vastgesteld. Pedagogisch medewerkers zijn opgeleid om aan de hand van deze meldcode signalen te herkennen, de aandacht functionaris in te schakelen en met ouders in gesprek te gaan.

Binnen De Linge zijn 2 aandacht functionarissen op bestuursniveau voor het Primair Onderwijs en 2 voor de kinderopvang aangesteld. Jaarlijks wordt volgens het Opleidingsplan voor Kinderopvang De Linge aandacht geschonken aan training/bijscholing waar nodig. De Meldcode is op elke locatie aanwezig en door ouders in te zien.

BIJLAGE 7

Incidenteel en structureel afnemen van een extra dagdeel

Op het kinderdagverblijf worden kinderen tussen de 10 weken en 4 jaar opgevangen. Wij zijn geopend van maandag t/m vrijdag. De tijden waarop de opvang wordt aangeboden varieert, afhankelijk van de behoefte van ouders tussen 07.00 - 19.00 uur. Contracten kunnen worden afgesloten op basis van 40 weken of 52 weken. Een volledige dag op het kinderdagverblijf omvat 11 uur. De minimale afname voor dagopvang is 1 dagdeel van 5,5 uur aaneengesloten per week. Deze voorwaarde stellen we omdat we dit een minimale voorwaarde vinden om een goede band op te bouwen met ouder en kind. Naast de minimale afname is het mogelijk meer opvang af te nemen, passend bij de werktijden van ouders. Hierdoor kunnen wij maatwerk bieden. Voorbeelden van dit maatwerk zijn dat het voor ouders mogelijk is om de haaltijd voor hun kind op de opvang af te stemmen op de eindtijd van de basisschool of de peutergroep.

Onderstaande vormen van opvang zijn mogelijk, in principe in de eigen stamgroep. Indien nodig en bij voldoende belangstelling wordt een kind in een tweede stamgroep geplaatst.

- **Flexibele opvang:**

Met deze vorm van opvang willen we ouders tegemoet komen die geen vast werkrooster hebben. Ouders nemen op wisselende dagen in de week opvang af. Minimale afname 1 dagdeel per week. Ouders geven 1 maand voordat zij hiervan gebruik willen maken aan op welke dagen zij hun kind willen plaatsen. Zo is het mogelijk het kind in de eigen stamgroep te plaatsen en de bezetting in de leiding te laten voldoen aan de eisen. Extra aandacht wordt bij plaatsing geschonken aan de continuïteit van interne overdracht en communicatie tussen pedagogisch medewerkster en ouders.

- **Incidentele opvang:** Extra opvang is mogelijk naast de vaste dagdelen dat een kind komt. Hiervoor kunnen ouders een verzoek indienen. Opvang op maat is mogelijk na overleg en afhankelijk van de beschikbaarheid. Hierbij houden we rekening met de groepsgrootte (eerder beschreven), de beschikbaar personeel, de plek op de groep. Ook opvang bij een studiedag of een ruildag behoort tot de mogelijkheden.
- **Vakantieopvang:** Tijdens de schoolvakanties is er, bij voldoende deelname, opvang mogelijk voor kinderen die de peutergroep bezoeken of waarvan ouders een 40 weken contract hebben afgesloten op de kinderopvang of voor hun kind dat op de peutergroep is geplaatst.

Verlengde peuteropvang is een vorm van opvang die we willen bieden aan ouders die hun kind op de peutergroep hebben geplaatst en geen gebruik maken van hele of halve dagopvang. Deze opvang is alleen mogelijk in combinatie met de peutergroep of peuteropvang. Dit betekent dat ouders die hun kind hebben geplaatst op een peutergroep de tijden van de groep kunnen verlengen met verlengde opvang voorafgaand of aansluitend aan de groep. De verlengde peuteropvang valt onder de toeslagregeling kinderopvang. De contractduur van deze opvang is gelijk aan die van de openingstijden van de peutergroep en de peuteropvanggroep: 40 weken. De kinderen die deze vorm van opvang afnemen worden opgevangen door de eigen pedagogisch medewerkster.

BIJLAGE 8

Gedragsregels voor ouders en kinderen

- Het kind

Aan het pedagogisch klimaat en het handelen van de pedagogisch medewerkster ligt ons pedagogisch beleid ten grondslag. In dit klimaat ontvangen, verzorgen en begeleiden wij uw kind. Indien wij met onze werkwijze niet voldoen aan de behoefte van uw kind, of indien uw kind gedrag vertoont dat niet past binnen onze werkwijze dan gaan wij in gesprek met de ouders. In een afgesproken periode committeren ouders en pedagogisch medewerkster zich om zich maximaal in te zetten voor aanpassing van de werkwijze voor zover mogelijk binnen de pedagogische uitgangspunten of stimulering van gedrag van het kind dat passend is in de werkwijze en de groep van het dagverblijf.

Bij agressief gedrag behoudt De Linge zich het recht voor om de opvang met onmiddellijke ingang te beëindigen. Mocht het gedrag van het kind zorgen geven dan zal het protocol zorgkinderen worden toegepast.

- Ouders/klanten

Ouders worden op de hoogte gesteld van het pedagogisch beleid en het is de bedoeling dat ze deze visie ondersteunen en onderschrijven. Als een ouder het niet eens is met deze visie en medewerkers/management zich niet in afwijkende visie van de ouder kunnen schikken, dient de ouder op zoek te gaan naar opvang die wel aansluit op de zienswijze van de ouder.

BIJLAGE 9

Uitgangspunten over buitenspel

Er bestaat geen slecht weer, wel slechte kleding.

De buitenspeelplaats moet voor de betreffende leeftijdsgroep een hoge speelwaarde hebben ofwel afgestemd zijn op de ontwikkeling die past bij de betreffende leeftijdsgroep. Dit betekent dat de buitenspeelplaats is ingericht voor en afgestemd op alle leeftijdsgroepen zodat kinderen elkaar kunnen ontmoeten om samen te spelen. Het voorziet in verschillende (individuele) behoeften zoals ontdekken, hangen, je terugtrekken, motorische activiteiten, etc. Zintuigen worden pas geprikkeld als kinderen volop kunnen ontdekken en de omgeving en de natuur kunnen beleven.

In een buitenruimte voor kinderen zijn vier soorten ruimtes te onderscheiden, namelijk:

- de vrije open ruimte, om vrij in te bewegen maar ook voor 'rust'
- de gestructureerde ruimte, met duidelijke spelaanleidingen en speltoestellen
- de beschutte ruimte, om te zitten en waarin kinderen zich veilig voelen
- een margegebied, voor tal van anderen activiteiten, wellicht in de hoek, aan de rand of in het groen.

Bij buitenspel is er een spanningsveld tussen veiligheid en risico's; buitenspel heeft nu eenmaal risico's. Risico's moet je soms kunnen/durven nemen; de risico's die je moet kunnen nemen zijn de weloverwogen, aanvaardbare risico's. Voorbeeld: als je een boomstam neerlegt kunnen kinderen er over struikelen, maar aan de andere kant kunnen ze er veel plezier aan beleven door bijvoorbeeld te stapelen of er onder te kijken of er beestjes zitten.

Als je die boomstammen neerlegt, kunnen kinderen vallen maar zich niet levensbedreigend verwonden dus dan kun je dit risico aangaan.

Wij moeten uitkijken dat wij door alle wet- en regelgeving niet doorslaan en daardoor kinderen niet gewenste beperkingen opleggen. Het is wel van belang gevaren onder ogen te zien en aan te geven waarom je bepaalde risico's aanvaardbaar vindt. De risico-inventarisatie, die elk jaar wordt uitgevoerd, kijkt naar de te lopen risico's en laat je nadenken over of je het risico wil aanvaarden of niet.

Baby's en buitenspelen

Wij hechten ook belang aan het buitenspelen met baby's. Een voorspelling van een gure winderige dag is voor ons geen reden om niet met de baby's naar buiten te gaan.

De zintuigen van baby's worden buiten geprikkeld en je kunt hen kleden op het weertype.

Buiten zien baby's blaadjes bewegen, ze voelen de wind en ze horen geluiden.

Baby's hebben plezier, en ontwikkelen zich als hun zintuigen worden geprikkeld. Ze leren door te ruiken, te voelen en te proeven.

Peuters en buitenspelen

Peuters gebruiken hun zintuigen, ze experimenteren en gaan op ontdekking.

Buiten zijn andere geuren en kleuren. Buiten nodigt uit tot grotere, grovere en snellere bewegingen (rennen, hinkelen, fietsen), tot ontdekken van levende en dode natuur (insecten, vogels, planten, vlinders, vallende bladeren, dorre bloemen), tot omgaan met en ontdekken van de mogelijkheden van wisselende en minder te beïnvloeden omstandigheden zoals licht, schaduw, zon, koude, regen, sneeuw en wind (over je schaduw springen, sneeuw eten, regen op je tong, blaadjes vangen, windmolentjes, slingers in de boom). Buiten liggen de materialen voor het oprapen en verschillen de associaties van binnenshuis wat inspireert tot fantasiespel, tot grote dingen ondernemen en met je handen creëren.

BIJLAGE 10

Hoe ziet het dagprogramma er uit op het dagverblijf van 0-4 jaar.

Een dag op de verticale groep van het kinderdagverblijf

Vanaf 7.00 uur kunnen de ouders hun kind(eren) brengen. De spulletjes worden door de ouders in de mandjes gelegd en daarna wordt de overdracht gedaan door de ouder aan de pedagogisch medewerker. Na het uitzwaaien is er gelegenheid voor vrij spel en kunnen de kinderen zelf kiezen wat ze willen doen.

Rond 9.00 uur gaan wij gezamenlijk met de kinderen aan tafel. De kinderen krijgen iets te eten en te drinken en wij zingen met de kinderen liedjes, doen een spelletje en/of lezen een boekje voor. Na het tafelmoment verschonen wij de kinderen en gaan de groteren op het potje of op de wc. Na de verschoonronde gaan wij of naar buiten of wij doen binnen nog een activiteit of allebei. Kinderen vanaf twee jaar maken dan een uitstapje naar de aangrenzende peutergroep om daar mee te doen met diverse activiteiten.

Rond 11.30 uur is het tijd voor de boterham en gaan wij aan tafel nadat eerst de handen zijn gewassen. De kinderen mogen zelf kiezen wat ze op hun boterham willen. Ook de kinderen die voor activiteiten naar de speelzaalgroep zijn geweest zijn dan weer terug om in de eigen stamgroep samen te eten.

Na het eten is het weer tijd voor een verschoonmoment. De meeste kinderen gaan daarna naar bed.

Ondertussen maken de pedagogisch medewerkers de groep en verschoonruimte schoon en hebben tijd om rapportages te schrijven. De kinderen die op blijven mogen vrij spelen of een activiteit aan tafel doen.

Tussen 12.30 uur en 13.00 uur worden de kinderen, die maar een halve dag komen opgehaald of gebracht.

De meeste kinderen zijn rond 14.30 uur wakker en worden dan uit bed gehaald.

Als alle kinderen rond 15.00-15.15 uur wakker zijn, eten wij fruit en drinken we sap. Ook dan zingen wij weer liedjes of lezen een verhaaltje voor.

Wij controleren hierna de luiers en gaan dan naar buiten of spelen in de hal.

Wij doen om 16.30 uur de laatste verschoonronde en daarna kunnen de ouders hun kind(eren) komen ophalen.

Wij geven dan een overdracht aan de ouders over hoe het met hun kind(eren) gegaan is.

Vaste onderdelen van het dagprogramma op de (peutergroep

• Aanvang van de ochtend/middag: binnenkomst van de kinderen

Elk kind dat binnenkomt wordt door de pedagogisch medewerkster welkom geheten, soms door een groet, soms door een opmerking over een trui, het kapsel, afhankelijk van waar een kind gevoelig voor is. Deze aandacht geeft het kind een gevoel van zekerheid, van veiligheid. Het ervaart: "ze zien mij, ik ben er ook!".

Daarna neemt de pedagogisch medewerkster of de aanwezige stagiaire/vrijwilliger met het kind afscheid van de ouder of pedagogisch medewerkster van het dagverblijf.

• Vrij spel

Tijdens het vrije spel kunnen kinderen in principe met al het materiaal spelen dat aangeboden wordt. Hierbij valt te denken aan speelactiviteiten in daarvoor ingerichte hoeken zoals bewegingsactiviteiten (peutergym, bewegen op muziek), constructie activiteiten (bouwen met blokken, duplo, nopper, lego en andere materialen) fantasie en rollenspel in huishoek/verkleedhoek, creatieve activiteiten, spellen aan tafel (puzzelen, domino, lotto, memorie, en taalactiviteiten (leeshoek, taalspelletjes, verteltafel, kringgesprek)

• Opruimen

Samen met de kinderen wordt het speelgoed en het gebruikte materiaal opgeruimd. Hierdoor leren de kinderen samen te werken en ontstaat een besef van de afspraken in de groep. De leiding begeleidt de kinderen hierin.

• Fruit eten:

Op elke groep wordt met de kinderen fruit gegeten. De peuter krijgt hiervoor fruit mee van thuis of van het kinderdagverblijf.

- **Buiten spelen**

Als het weer het maar enigszins toelaat wordt elke dag (in ieder geval even) buiten gespeeld, in de zandbak, op het speeltoestel en met de fietsjes en tractors. De leiding houdt toezicht, begeleidt de kinderen bij de speeltoestellen en speelt met de kinderen.

- **De grote en kleine kring**

De kring is een gezamenlijk moment voor leiding en kinderen. Aan de vaste tafel of in een kring op stoeltjes worden liedjes gezongen, spelletjes gedaan en drinken de kinderen samen hun melk of sap.

In de kleine kring wordt door de pedagogisch medewerkster dmv voorlezen en taalspelletjes extra aandacht gegeven aan taalstimulering.

- **Vieren van verjaardag**

Aan de verjaardag van de kinderen wordt in overleg met ouders aandacht aan besteed. Ouders zijn van harte welkom om mee te vieren tijdens de kring. Als kinderen 4 jaar worden vieren we de verjaardag van uw kind maar tevens ook het afscheid omdat alle kinderen die 4 jaar zijn geworden naar de basisschool gaan.

- **Afsluiting van de ochtend/middag**

De pedagogisch medewerkster sluit met een vast ritueel de ochtend/ middag af in de kring of buiten. Op deze wijze beseffen de peuters dat het einde van de ochtend/middag is aangebroken en dat ze nu met de ouders meegaan of door de pedagogisch medewerkster naar het dagverblijf worden gebracht.

BIJLAGE 11

Hoe is de achterwacht geregeld

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is op de locatie en de PKR wordt niet overschreden, zoals tijdens de drie-uursregeling het geval is, dan is een achterwachtregeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar dient te zijn die binnen ambulance-aanrijtijden op de locatie aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens de openingstijden van de locatie bereikbaar te zijn. De inzet van een achterwacht gaat gelden wanneer een pedagogisch medewerkster alleen op een locatie aanwezig is. In de praktijk is dit echter zelden het geval omdat binnen het integraal Kind Centrum altijd iemand aanwezig is. In de praktijk kan het voorkomen dat van 7.00-7.30 en 16.30-18.00 niemand aanwezig is en dan geldt onderstaand schema.

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
1	Bettina Gerrits	Bettina Gerrits	Joke Rasing	Bettina Gerrits	Joke Rasing
	06-34658194	06-34658194	06-14432512	06-34658194	06-14432512
2	Gina v.d.Broek	Joke Rasing		Gina v.d.Broek	Gina v.d.Broek
	06-34658195	06-14432512		06-34658195	06-34658195

In de periodes van schoolvakanties heeft het Integraal Kindcentrum een rooster opgesteld voor achterwacht waaraan alle medewerkers van een IKC volgens dit rooster deelnemen. Medewerkers plannen regelmatig voorbereidende activiteiten op de locatie zodat de pedagogisch medewerkster op de kinderopvang niet alleen aanwezig is op de locatie.

Bij calamiteiten, en wanneer er geen collega's op de locatie aanwezig zijn, neemt het kinderdagverblijf contact op met Centraal kantoor. Op alle voorschoolse voorzieningen van De Linge wordt gewerkt volgens de voorschriften uit het protocol veiligheid waar de meest voorkomende calamiteiten zijn uitgewerkt. De medewerker van centraal kantoor onderneemt verdere actie zoals bijgevoegd schema en omschreven in het protocol veiligheid.

Stappenplan kantoorpersoneel bij calamiteiten op peutergroep of kinderdagverblijf

Locatie belt met centraal kantoor

Stel de volgende vragen:	Tijdstip en aantekeningen
Wat is er gebeurd	
Tijdstip	
Aantal slachtoffers	
Aard letsel	
Welke acties zijn er ondernomen en door wie	
Vat samen wat er is besproken en vertel welke stappen er nu door centraal kantoor worden genomen.	
Leg alle stappen schriftelijk vast voorzien van datum/tijdstip.	
Zie voor specifieke informatie het protocol veiligheid.	

Stap 1

- Joke informeren (06-14432512)

Stap 2

- Bettina of Gina naar de locatie sturen om medewerkers op te vangen.
- Bettina (06-34658194)
- Gina (06-34658195)
- Afhankelijk van calamiteit zal Joke naar het ziekenhuis gaan om daar ouders/pedagogisch medewerker op te vangen

Stap 3

- wacht verdere instructies af.

BIJLAGE 12

Toepassing van het vierogen principe

Op onze locaties is dit als volgt geregeld:

Op het Integraal Kindcentrum:

De twee stamgroepsruimten zijn met elkaar zijn verbonden door een tussenliggende verschoonruimte en een doorgang naar de andere groepsruimte. Door die open verbinding kunnen de volwassenen op de groep elkaar zien en horen. We hebben veel ramen in deuren, muren, slaapkamer. Daarnaast zetten we zoveel mogelijk (boventallige) groepshulpen en stagiaires van 18 jaar of ouder in.

Van 7.00 uur tot 7.30 uur komen ouders op verschillende momenten binnen om hun kind te brengen.

Vanaf 7.30 uur tot 17.00 uur zijn veel collega's van basisschool en peutergroep aanwezig, evenals ondersteunend personeel als conciërge, administratief medewerkster, huishoudelijk personeel en directie.

Vanaf 17.00 uur komen de huishoudelijk medewerksters de locatie schoonmaken en zijn hiermee bezig tot 18.30 uur.

Tijdens de school/vakanties is een rooster van achterwacht opgesteld waarbij de toepassing van het vier-ogen principe is gecombineerd met deze achterwacht. Dit houdt in dat medewerkers vanuit alle geledingen van De Linge volgens een van te voren opgesteld rooster de achterwachtfunctie vervullen en ook fysiek aanwezig zijn op onaangekondigde momenten. Hierbij vervullen bijvoorbeeld de administratieve kracht, conciërge, leerkracht, onderwijsassistent een uitvoerende taak.

Op al onze locaties: zijn de groepsruimten en aangrenzende ruimten voorzien van veel ramen in deuren en muren. Daardoor kunnen de volwassenen in het pand elkaar zien en horen.

Op deze locaties zijn tijdens de tijden van de peutergroep altijd 2 of meer volwassenen aanwezig. Daarnaast zetten we zoveel mogelijk (boventallige) groepshulpen en stagiaires van 18 jaar of ouder in.

Zowel aan het begin van de dag als aan het eind komen ouders op verschillende momenten binnen om hun kind te brengen en of te halen.

Tijdens de openingstijden komen coördinatoren regelmatig en op niet geplande tijden op de groep om de kwaliteit te volgen en de medewerkers tijdens consulten te ondersteunen bij hun werkzaamheden. Deze locaties zijn tijdens de schoolvakanties gesloten.

BIJLAGE 13

Ouderrecht - Adviesrecht van de oudercommissie

De Linge stelt de oudercommissie conform de Wet art 60 lid 1 in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit dat de organisatie betreft inzake:

- het aantal kinderen per pedagogisch medewerker;
- de groepsgrootte;
- de opleidingseisen van de beroepskrachten;
- de inzetbaarheid aan beroepskrachten in opleiding;
- het pedagogisch beleidsplan;
- de voedingsaangelegenheden;
- de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid;
- de openingstijden;
- de vaststelling of wijziging van een klachtenregeling en het aanwijzen van de leden van de klachtencommissie;
- de wijziging van de prijs van de kinderopvang.

De oudercommissie is bevoegd ook ongevraagd te adviseren over de onderwerpen waarop de oudercommissie adviesrecht heeft (de Wet art 60 lid 3).

Werving van ouders geschiedt op de eigen locatie via nieuwsbrief en website en onder leiding van de directie.

Op De Vonkenmorgen werkt de oudercommissie samen met de Medezeggenschapsraad van de school in een IKC Raad.

De Linge is met ingang van 1 januari 2016 aangesloten bij de landelijke Geschillencommissie. Het klachtenreglement is voor ouders in te zien op locatie en is geplaatst op de website.

Bijlage 14

Inzet van andere volwassenen zoals stagiaires, vrijwilligers, onderwijsassistenten, oudercommissieleden

De inzet van boventallige medewerkers op de kinderopvang kan bestaan uit:

- **Stagiaires:**

Stagiaires worden ingezet op de groep en kunnen de pedagogisch medewerkers bij diverse activiteiten ondersteunen. De inzet van stagiaires gebeurt conform het stagebeleid van De Linge, versie mei 2013

- **Vrijwilligers:**

Vrijwilligers worden ingezet op de groep en kunnen de pedagogisch medewerkers bij diverse activiteiten ondersteunen. De inzet van vrijwilligers gebeurt conform het vrijwilligersbeleid van De Linge, versie juni 2014.

- **Onderwijsassistenten:**

De inzet van onderwijsassistenten gebeurt incidenteel bij de buitenschoolse opvang of feestelijkheden zoals Sinterklaasfeest, Kerstviering, eindejaarsviering.

- **Oudercommissieleden:**

De inzet van oudercommissieleden gebeurt bij bijzondere activiteiten/feestelijkheden zoals Sinterklaasfeest, Kerstviering, eindejaarsviering, enz.

Ouders worden hierover geïnformeerd via de nieuwsbrief.

Bijlage 15

Hoe volgen wij de ontwikkeling van elk kind met KIJK

De pedagogisch medewerkster observeert elk kind regelmatig in de groep. Daarbij heeft ze aandacht voor het spel, gedrag en contact in de groep, zelfredzaamheid, taal en motoriek. Gedurende de periode dat ouders hun kind aan ons toevertrouwen, volgen en registreren wij de ontwikkeling op een aantal vaste momenten. Ter versterking van doorgaande lijn met de basisscholen in Lingewaard gebruiken we daarvoor met ingang van schooljaar 2014-2015 het ontwikkelingsvolgmodel KIJK.

Met dit instrument volgen onze pedagogisch medewerkers de ontwikkelingslijnen van kinderen nauwkeuriger dan voorheen en kunnen zij hun aanbod op de groep nog beter afstemmen op de behoefte van uw kind. De overdracht naar de basisschool zal hierdoor nog beter aansluiten.

De pedagogisch medewerkster verzamelt hierbij gegevens van de volgende BASISKENMERKEN:

- **vrij zijn van emotionele belemmeringen:** (durft zelf keuzes te maken, begint uit zichzelf met een activiteit, doet mee in de kring, is open in de contacten met anderen)
- **nieuwsgierig en ondernemend zijn:** (heeft plezier in spel, heeft zin in het werken met ontwikkelingsmaterialen, zoekt nieuwe uitdagingen)
- **zelfvertrouwen hebben:** (komt met plezier naar peutergroep of dagverblijf, komt voor zichzelf op, durft zich te laten zien of horen)
- **betrokkenheid:** (mate waarin een kind geconcentreerd en geboeid bezig is)
- **signalen die wijzen op risico voor de ontwikkeling**

De ONTWIKKELINGSLIJNEN die wij volgen met KIJK zijn:

- **omgaan met zichzelf en met anderen** (zoekt bewust contact met de omgeving, is op zichzelf gericht, maakt kenbaar wat het wil, zoekt andere kinderen op, is betrokken bij de pedagogisch medewerker)
- **zelfredzaamheid** (is wel/niet zindelijk, kleedt zichzelf uit, wast zelf handen)
- **spelontwikkeling** (speelt naast kinderen, toont interesse in andere kinderen, speelt met andere kinderen, imiteert spel, speelt rollenspel)
- **spraak- taalontwikkeling** (articulatie, begrijpt eenvoudige opdrachten, woordenschat, spreekt in 3-4 woordzinnen)
- **grote en kleine motoriek** (tilt hoofd op, kan zitten, kan staan, rent en springt, pakt voorwerpen vast, pakt met duim en vinger, eet zelf met lepel, kan knippen)
- **cognitieve ontwikkeling** (reageert op gezichten, onderzoekt allerlei dingen, houdt aandacht vast, vraagt, legt verbanden)
- **ontluikende geletterdheid** (heeft belangstelling voor boeken, vindt voorlezen leuk, krijgt interesse in geschreven tekst)
- **ontluikende gecijferdheid** (interesse in getallen, cijfers, kent wat cijfers, steekt het juiste aantal vingers op wanneer hij vertelt hoeveel jaar hij is)

Op een aantal vaste momenten deelt en bespreekt de pedagogisch medewerkster haar bevindingen met ouders:

- De eerste keer als het kind ca. 3 maanden bij ons is. De pedagogisch medewerkster informeert ouders over de BASISKENMERKEN zoals hierboven genoemd en over de ontwikkelingslijnen spraak-taal en spel.
- In de periode daarna volgt de pedagogisch medewerkster de voortgang van de ontwikkeling van het kind en stemt het aanbod in de groep af op de behoefte van het kind. Zij bespreekt de voortgang op de ONTWIKKELINGSLIJNEN met ouders in een 10-minutengesprek op de speelzaal rond de 3^e verjaardag en op het kinderdagverblijf rond elke verjaardag.
- Wanneer het kind 3 jaar en 9 maanden is wordt een 10-minutengesprek gepland ter voorbereiding op de overgang naar de basisschool. Dit tijdstip is zo gekozen dat de informatie ruim voor het kind afscheid neemt kan worden overgedragen aan de basisschool. Ook nu bespreekt de pedagogisch medewerkster haar bevindingen met ouders en indien nodig/mogelijk met de leerkracht of de intern begeleider van de betreffende basisschool waar het kind naar toe gaat.

Wanneer een kind slechts 1 dagdeel gebruik maakt van de peutergroep / en/of de periode dat het kind onze peutergroep of dagverblijf bezoekt korter is dan een jaar, overlegt de pedagogisch medewerkster met de ouders welke gegevens zij registreert en met hen bespreekt.